

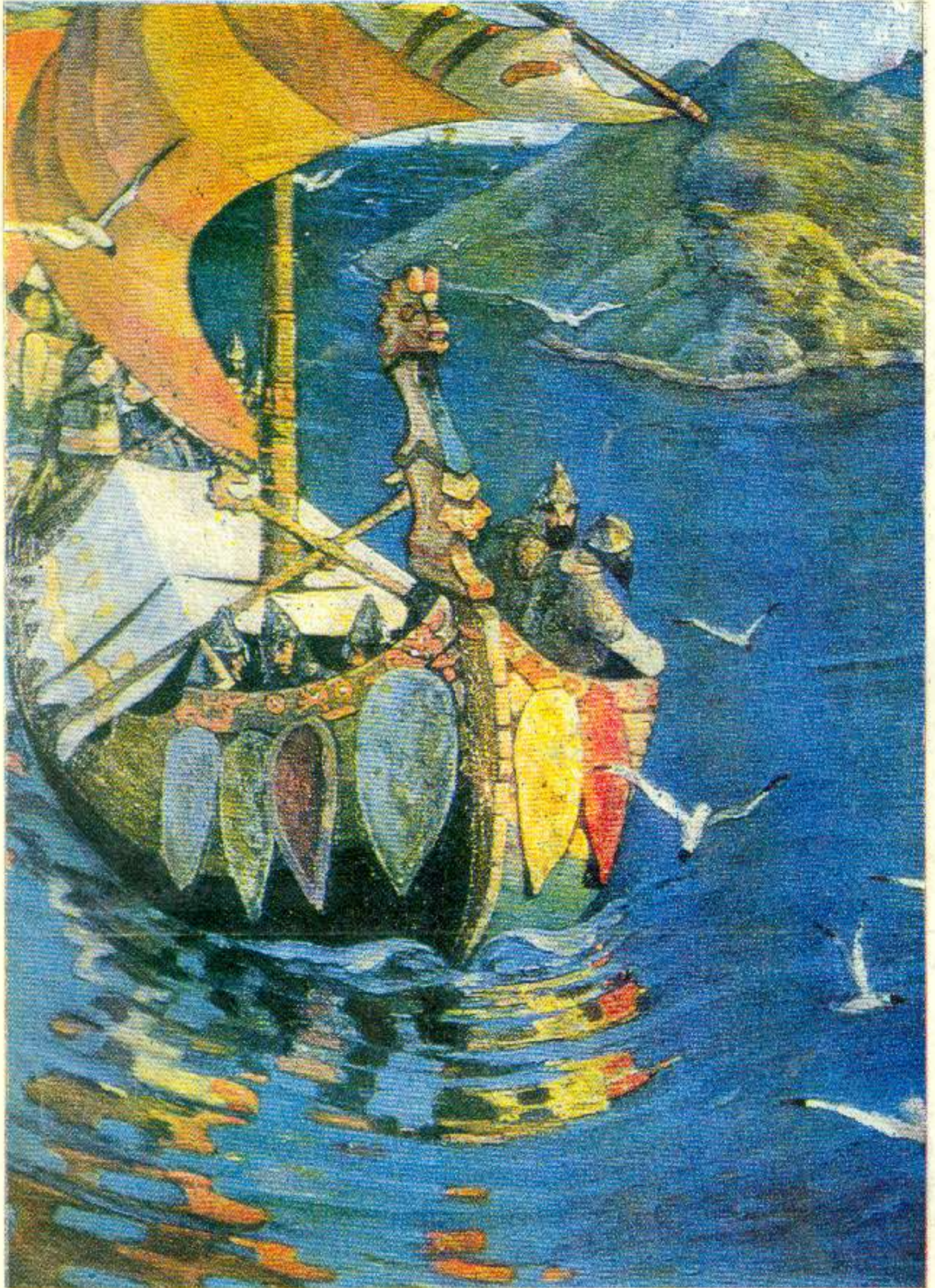
780
1985/09

ISSN 0134-9848

1985/4

საგზაო

საგზაო
საგზაო

დილის ფერია

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ესპანური ხალხური ლეგენდა ოთხ მოკმედეხად

თარგმნა ჯუშუბარ თითხვარიაშ

ჩემს ასტურიას,
მის მიწას,
მის ხალხს,
მის სულს.

მოკმედეხი - პირნი

- მწიკრი ძალი.
- ბელჯა.
- დედა.
- ადელა.
- ანელიკა.
- დორინა.
- პირველი ძალიუვილი.
- მეორე ძალიუვილი.
- მესამე ძალიუვილი.
- პაპა.
- მარტინი.
- კვიკო.
- ანდრესი.
- ფაუტინი.
- პირველი უმეფვილი.
- მეორე უმეფვილი.
- მესამე უმეფვილი.

ალექსანდრო კასონა ავტორია საყოველთაოდ ცნობილი პიესებისა: „ხეები ზეზეულად კედებიან“ (1949 წ.), „შვიდი ძახილი ოკეანეში“ (1952 წ.), „მესამე სიტყვა“ (1953 წ.).

დაიბადა ჩრდილოეთ ესპანეთში, ასტურიაში, იზრდებოდა დიდ ოჯახში, სახლში (ესპანურად — კასონა), და აქედან მოდის ფსევდონიმიც ალექსანდრო როდრიგეს ალვიარესისა.

ასტურია ზღვაოსნების, მიწათმოქმედთა და მღაროელების, კლდოვანი მწვერვალებისა და მწვეანე საძოვრების მხარეა. ესაა ერთადერთი მხარე ესპანეთისა, რომელიც მკვრებმა ვერ დაიმორჩილეს და რომელმაც შემოინახა ძველებური რომანული კულტურის ნაშთები, ოდინდელი რიტუალები, სიმღერები, მითები და ლეგენდები, ხარბად რომ შეიწოვა მომავალმა მწერალმა.

მისმა დებიუტმა დრამატურგიაში — პიესამ „სირინოზი ხმელეთზე“ (1933 წ.) კობე დე ევგას პრემია და სახელი მოუხვეჭა.

1931 წელს, რესპუბლიკური წყობილების დამყარების შემდეგ, მასწავლებლობა მიატოვა და პედაგოგიურ მისიათა პატრონაჟის მოძრავე თეატრის ხელმძღვანელედ მუშაობდა. ხელი-სუფლების სათავეში ფრანკისტების მოსვლის შემდეგ არგენტინაში გაემგზავრა და ემიგრაციიდან მხოლოდ 1961 წელს დაბრუნდა. 1962 წლის 12 აპრილს მადრიდის ხელოვნების თეატრში დაიდგა მისი პიესა „დილის ფერია“, 25 წლის შესვენების შემდეგ მისი სახელი კვლავ გამოჩნდა ესპანეთის თეატრალურ აღიშებზე. ზოგიერთი მკვლევარი ამ პიესას კასონასთვის ყველაზე დამახასიათებელ ნაწარმოებად მიიჩნევს. იგი გაელენთილია ასტურიული ფოლკლორის, ხალხური რიტუალებისა და რწმენის სულისკვეთებით, სადაც ერთმანეთსაა გადახლართული ქრისტიანული და წარმართული ელემენტები.

ამ პიესით კასონა გამოხატავს ვერაგობასა და სულმდაბლობაზე კეთილშობილების, სიყვარულისა და თავგანწირვის გამარჯვების რწმენას.

პირველი მოქმედება

ასტურია. სოფლის დიდი სახლის პირველი სართული. თეატრად შეფუთილი ქვისა და ხის მაგარი კედლები. სიღრმეში დიდი კარი და მინდვრად გამავალი ფანჯარა. მარჯვნივ ხრახნილი კიბე, რომელიც ზედა ოთახებში ადის. პირველ პლანზე (მარჯვნივ) გასასვლელი საქონლის ბაკში. მარცხნივ — სამზარეულოში. კედელზე ცელი ჰკიდია. დგას კაკლის უხეში ავეჯი და ძველებური კედლის საათი. იატაკზე მატყლის ძაფის დიდი გორგლებია. დამე. ლამპის შუქზე დედა, პაპა, ანდრესი, დორინა და ფალინი ვახშობას ამთავრებენ. სუფრას ტელბა ემსახურება.

პაპა. (პურს ჭრის). პურა ჭერ ისევ ცხელია. აყვავებული შავთავას სუნი უდის.

დედა. შავთავასა და ხმელ ვაზის ღერებს არაფერი ხჯობია ღუმლის გახახურებლად. ამ პურის ფერზე რას იტყვიან? პური კი არა, ოქროა. არადა, ამის შეტი ხორხალი არცაა ხედელში.

პაპა. ხორხალი კარგია, მაგრამ საქმე მართო ეს არაა. ღმერთმა ხელები იმისთვის მოგცა. პური რომ აცხო.

დედა. ახლა კვერცხიანი კვერის როგორი გამოდის? ზამთარში იმას რამე ხჯობია, გამთბარ დვინოში ჩაშხალს? (უყურებს დედას, რომელიც მაგიდასაა იდაყვით ჩამოყრდნობილი და ფიქრებით სადღაც შორს წასულია). რაო, დიასახლისი არაფერს მიირთმევს?

დედა დუმს. ტელბა ჩუმად ამოიხვნეშებს. ბავშვებს ფინჯნებში რძეს უსხამს.

ფალინი. რძეში პურის ჩაფშენა შეიძლება?

ანდრესი. კატამ თუ შეიძლება ჩემთან ერთად ჭამოს?

დორინა. კატის ადგილი სამზარეულოშია, თათები სულ ნაცარში აქვს ამოგანგლული.

ანდრესი. შენ რას გვეჩრები? კატა ხომ ჩემია.

დორინა. სამაგიეროდ, სუფრას შე ვრეცხავ.

პაპა. კარგი ახლა, დაუთმე დას.

ანდრესი. ვითომ რატომ? შე მასზე უფროსი ვარ.

პაპა. მაგრამ ის ხომ ქალია.

ანდრესი. სულ ერთი და იგივე უნდა შენაპარაკოთ! კატას სუფრაზე ჭამა უნდა — არ შეიძლება, შე იატაკზე ჭამა მინდა — არც ეს შეიძლება!

დედა. კარგი მო, გაიზრდები და შენ იქნები აქ გამრიგე.

ანდრესი. აი, ხომ ხედავთ, სულ ერთსა და იმავეს მიჩიჩინებთ.

ფალინი. კი მაგრამ, ჩვენ როდის გავიზრდებით, პაპა?

- პაპა. მალე გაიწრდებით, როცა წერა-კითხვას ისწავლით.
- ანდრესი. თუ სკოლაში არ წავალთ, ვერც ვერასოდეს ვისწავლით.
- პაპა. (დელას) ბავშვები სწორს ამბობენ. ისინი უკვე დიდები არიან და სკოლაში უნდა წავიდნენ...
- დედა (ზარდაცემულივით). არ წავლენ! სკოლა მდინარის ვაღმაა... მე კი არ მინდა, ჩემი შვილები მდინარეს გაეკარონ.
- დორინა. ყველა სხვა ბავშვი იმ სკოლაში დადის. გოგოებიც დადიან. ჩვენ რატომ არ შეგვიძლია მდინარეზე გადავიდეთ?
- ტელა. კმარა, კმარა, კმარა ამაზე ლაპარაკი. (დორინას ელაპარაკება. თან ფინჯნებს იღებს). ხიმინდის კვერის გამოცხობა არ გინდა? თორემ ბუნხარი საცაა ჩაქრება.
- ანდრესი. (დგება). ჩვენ ისევ გავაფარვარებთ. მე მოგეხმარები.
- ფალინი. მეც!
- დორინა. შეიძლება ზემოდან ცოტა გოლეული დავადო?
- ტელა. ქვევით კი ლედვის ფოთლებს დავუფენ, ძირი რომ არ დაეწვას. შენ მალე ქალი გახდები... და ოჯახში მარტო იქნები (ბავშვებთან ერთად სამზარეულოში გადის).
- პაპა. ეს არ უნდა გეთქვა ბავშვების გასაგონად. სულ მწუხარებით მოწამლული ბაერით სუნთქავენ.
- დედა. ის ამათი და იყო და არ მინდა დაივიწყონ.
- პაპა. მაგრამ მათ მზეზე უნდა ირბინონ და ხმაშალა იცინონ. წუნარი ბავშვი ბავშვი არაა.
- დედა. ყოველ შემთხვევაში, ჩემ გვერდით არაფერი ეშუქრებათ.
- პაპა. ნუ გეშინია, ტყვია ერთხა და იმავე ადგილს ორჯერ არახოდეს ხვდება, ამაზე ნუ ფიქრობ.
- დედა. შენ კი არ ფიქრობ? ვიცი, რაზეც ფიქრობ, როცა ხაათობით ზიხარ გატრუნული ჩამქრალი ჩიბუნით პირში.
- პაპა. უკან ყურება რის მაქნიხია? რაც მოხდა, მოხდა, ცხოვრება გრძელდება. შენ ოჯახი გაქვს და იგი უწინდებურად ბედნიერი უნდა გახდეს.
- დედა. ადრე ყველაფერი ისე იოლი იყო. მაშინ აქ ანჟელიკა გვყავდა.
- პაპა. შენ სამი კიდეც გყავს. მათზე იფიქრე.
- დედა. დღეს მხოლოდ ანჟელიკაზე შემოძლია ფიქრი, დღეს მისი დღეა. მაშინაც, ამ ოთხი წლის წინათ, ასეთივე ღამე იყო.
- პაპა. უკვე ოთხი წელია... (ფიქრში წასული ახვევს პაპიროსს ცეცხლის ახლოს). ბაკიდან შემოდის მეწისქვილე, ეს კვიკოა.
- კვიკო. შესანიშნავი მთვარიანი ღამეა. მისწრებაა მოგზაურობისთვის. ცხენი უკვე შეკაზმულია.
- დედა. (თავს მაღლა სწევს). შეკაზმულია? ვინ ბრძანა?
- პაპა. მე ვბრძანე.
- დედა. რისთვის?
- პაპა. მარტინს უნდა მთაში ასვლა, რათა თვითონვე აარჩიოს ხარები ზეიმისთვის.
- დედა. მაინცდამაინც დღეს მოუნდა? ასეთ ღამეს შეეძლო შინ დამდგარიყო.
- პაპა. მაგრამ ზეიმი ხვალაა.
- დედა (ბუზღუნით). რა გაეწყობა, თუკი მას ასე სურს, წავიდეს... შემოდის ტელა.
- კვიკო. დიასახლისი რამეს ხომ არ გვიბრძანებს?
- დედა. არაფერს, ასე გვიან წისქვილში წახვალ?
- კვიკო. სამუშაო ყოველთვის გამოინახება. თუ სამუშაო არაა, ჭრიქინობელებსა და წულის რაკრაკში ძილს რა სჯობია.
- ტელა (ღვარძლიანად). თანაც წისქვილი ალკალდის კარშიდამოს გვერდითაა... ალკალდს კიდევ სამი ერთმანეთზე მაზინჯი ქალი შეყავს. ამბობენ, ძალი მოწამლეს, რომელიმე უმაწვილი ღამე ღობეზე რომ ძვრებოდა, უეფას ტეხდა ხოლმეო.
- კვიკო. ამბობენ, ამბობენ... იმასაც ამბობენ, ჭოჭოხეთი ქალების ენებითაა მოფენილიო. ღმერთი იყოს თქვენი მფარველი, ქალბატონო! (მხიარული სტვენა-სტვენით გადის).
- ტელა. ჰო, ჰო, გუშინ კი არ დავიბადე. როცა ეგ წისქვილში მიდის, თვალები ვარსკვლავებით უციმციმებს.

პაპა. შენ არ გაჩუმდები?

ტელბა. (სუფრას ალაგებს). შე არავის ვაბეზღებ, თუკი ზედმეტი ვთქვი, მარტო იმიტომ, ცოტა შეება ვიგრძნო... ეს ჭურჭლის დამსხვრევასავითაა. განა ეს ცხოვრებაა? დიასახლისი ზის და თვალებით კედელსაა მიციებულნი, თქვენც კუთხე-კუთხე მიმსხვარხართ გატრუნულნი... ბავშვებიც გადაეჩვივნენ ხმამაღლა ლაპარაკს, ცდილობენ არ იხმაურონ, თითქოს დედიშობილა არიანო. მეც თუ გავჩუმდი, სახლი ხელ ამომწყდარივით იქნება.

დედა. ამ დღეს ხმამაღლა ლაპარაკი საჭირო არაა. სიჩუმეში უფრო იოლია გახსენება.

ტელბა. თქვენა გგონიათ, დავივიწყე? მაგრამ ცხოვრება არ ჩერდება. რა საჭიროა ფარდების ჩამოსვება და ღამეაო, იმის მტკიცება? მზე ყოველდღე ამოდის.

დედა. ჩემთვის არა.

ტელბა. მომიხმინეთ, ქალბატონო. ყურთამდე გააღეთ ანტილიკას ოთახის კარები, აივანზე გაფინეთ ზეწრები და ზანდუკებს მტვერი გადაწმინდეთ.

დედა. მზესაც კი არა აქვს მის ოთახში შესვლის უფლება. ეს მტვერი ერთადერთია, რაც იმ დღიდან დამრჩა.

პაპა. (ტელბას). ამოდ ირჭები. ეს იმ ადამიანსა ჰგავს, ხიწვის ამოდებას რომ არ ანებებს არავის.

დედა. მერედა, რა ჭობია ხიწვს! უკეთესია ყოველდღე გრძნობდე მას, ხუდ ტანში გქონდეს შერკობილი, ვიდრე დაგავიწყდეს... როგორც თქვენ უველას.

ტელბა. დუმილი უგრძნობლობას არ ნიშნავს. მე რომ გავთხოვდი, ასე მეგონა, ქმარს არ ვუყვარვარ-მეთქი, რადგან ლამაზ-ლამაზ სიტყვებს არასდროს მეუბნებოდა. მაგრამ ყურძნის პირველი მტევანი ყოველთვის ჩემთან მომქონდა და შვიდ წელიწადში შვიდი შვილი — შვიდივე ვაჟი მაჩუქა. უველა თავისებურად გამოხატავს თავის გრძნობას.

პაპა. მო, შენ ვაჟკაცი ქმარი გყავდა. ამ მიწაზე მამაკაცები ყოველთვის ასეთნი იყვნენ.

ტელბა. მუხასავით კაცი იყო. იმას ნაჭახიცი ვერაფერს დააკლებდა.

დედა. ქმარი მოდის და მიდის. იგი შვილივით ხორცი ხორცთაგანი არ არის.

ტელბა (ერთხანს დუმს). თქვენ მეუბნებით, შვილი რაა დედისთვის? მე მეუბნებით! თქვენ ერთი დაკარგეთ, გაანათლოს მამაზეციერმა, მე კი შვილი დავკარგე ერთ დღეს, შვიდივე ერთად! მიწით თვალეზამოვსებულნი, ნახშირით გამურულნი ამოიყვანეს ისინი მაღაროდან. მე თვითონ, ჩემი ხელით გავხანე შვიდივე, ერთიერთმანეთზე მიუყოლებით. მერე რა ვქენი? შავებში გავებხვიე და კართან ჩამოვჭექე, რომ გაუთავებლად მეტირა? მე მათ ფეხზე მდგარი ვტიროდი, ფეხზე ვიდექე, ვმუშაობდი და ისე! (ხმა უწყდება, წინსაფრით ცრემლს იწმენდს და ჭურჭლის ალაგებას განაგრძობს). მე უკვე აღრ შემეძლო სხვა შვილების ყოლა და ჩემს ბაღში შვილი ხე დავრგე, ჩემი შვილი ვაჟივით მაღალი და ლამაზი ხეები. (თითქმის ჩუმად). როცა ზაფხულში მათ ჩრდილში ვჭდები ხაქსოვად, ახე მგონია, მარტო არა ვარ-მეთქი.

დედა. ეს ერთი და იგივე არ არის. შენები მიწაში წვანან და მათ თავზე ბალახი და ქვავიც კი ხარობს. ჩემი კი წყალში წევს. შენ შეგიძლია წყალს აკოცო? შეგიძლია გულში ჩაიკონო იგი, თავზე დაშკვითინო? აი, რა მიწვავს და მითუთქავს გულს.

პაპა. მას მთელი სოფელი ეძებდა. საუკეთესო მოცურავეებმა უველაზე ღრმა ადგილებშიც კი ჩაყვინთეს.

დედა. ცოტა ეძებეს. მეტხანს რომ ეძებნათ, იპოვიდნენ.

პაპა. აღრეც ყოფილა ასეთი შემთხვევა, მაგრამ ვერ იპოვეს. მორევს ფსკერი არა აქვს.

ტელბა. ამბობენ, იქ, სიღრმეში მთელი ქალაქია თავისი ეკლესიითა და სხვა უველაფრითო. ზოგჯერ, წმიდა იოანეს ღამეს, წყლიდან ზარების რეკვა ისმის.

დედა. იქ სასახლეც რომ იდგეს, მაინც არ მინდა ჩემი შვილი იყოს წყალში, სადაც გამვლილ-გამომვლულნი ქვებსა ბყრიან. საღვთო წიგნში ნათქვამია: მიწა ხარ და მიწად იქეციო. მე მხოლოდ მაშინ დავმშვიდდები, როცა მას იპოვიან.

კიბეზე ჩამოდის მარტინი, ახალგაზრდა მთიელი, ძლიერი, ღონიერი. მხედრის ტან-საცმელი აცვია. ლურსმნიდან ჩამოხსნის და იცვამს ბეწვის ქურთუკს.

მარტინი. ცხენი შეკაზმულია?

პაპა. კვიკომ შეკაზმა, ვიდრე წისქვილში წავიდოდა.

ტელბას გააქვს ქურჭელი.

- დედა. შენ ამაღამ აუცილებლად უნდა ახვიდე მთაში?
- მარტინი. მე თვითონ მინდა ხარები ავარჩიო, ზეიში რომ დაამშვენონ.
- პაპა. თუ მხოლოდ ამისთვის მიდიხარ, მწყემსი აგერ არაა?
- მარტინი. მაგას ხარები ჩემსავით არ უყვარს. გაჩენიდანვე ჩემი ხელიდან გამდნენ შარილს და დღეს, როცა მიდიან, ჩემი ხელითვე მინდა ჩვენი ოჯახის ძალი დავასვა.
- დედა (საყვედურით). იმაზე კი არ გიფიქრობ, რომ ამაღამ უფრო მწყემსობა ვიდრე სხვა დროს? დაგავიწყდა, ეს რა ღამეა?
- მარტინი. ეს ღამე?.. (უცქერის პაპასა და ტელბას, რომელიც ეს-ესაა მობრუნდა. ისინი თავს დალუნავენ.) პოო...
- დედა. ვიცი, არ გინდა ამის გახსენება. მაგრამ მე არ გთხოვ ილაპარაკო. ისიც შეყოფა, რომ ჩუმად მქდარს მაინც გხედავდე.
- მარტინი (ცოვად). მწყემსი შელოდება.
- დედა. ასე აუცილებელია შენი წასვლა?
- მარტინი. აუცილებელიც რომ არ იყოს... უმჯობესია ახალი ხე დავრგოთ, ვიდრე გამხმარზე ვიტყროთ.
- დედა. მეხმის. ანუელიკა შენი საცოლდე ორი წელი იყო, ცოლად კი სულ ხამი დღე გყავდა, შეუყვარებისთვის ცოტა დროა.
- მარტინი. ოცდაათ წელიწადსაც ვერ შევიყვარებდი იმ სამ დღეზე მეტად.
- დედა. (მიდის მისკენ, თვალს თვალში გაუყრის). მაშინ რატომ მის სახელს არ ახსენებ? როცა მთელი სოფელი ტირილით ეძებდა, შენ მუშტებმოკუშული რატომ იქექი სახლში? (უფრო ახლოს მიიწევს) ან რატომ არ მისწორებ თვალებს, როცა მასზე ვლაპარაკობ?
- მარტინი. (ველარ ითმენს). გეყოფათ! (სწრაფად გადის ბაჟში).
- პაპა. შენ იმდენს იზამ, მარტინს შეაძულებ ამ სახლს. მოგონება არ შეიძლება შეუხორციებელ ჭრილობად გადააქციო.
- დედა. (სიძწრით). შენც ამას მეუბნები?... უკვე აღარავის უყვარს იგი (მძიმედ დაეშვება სკამზე).
ტელბა გვერდით მიუჭდება, შუაში ბარდიან კალათს დადებს, ისმის ძაღლის ყეფა
- ტელბა. არ მიშველით ბარდა გამოვჩურჩო? (იწყებს ჩურჩინას). როცა მე ასე ვწივარ, ხედები მუშაობენ, ფიქრი კი სადღაც დაფრინავს.
პაუზა. ორივენი ჩურჩინიან ბარდას.
- დედა. სად დაფრინავს შენი ფიქრი, ტელბა?
- ტელბა. იქ მიფრინავს, სადაც შვიდი შადალი ხე დგას. თქვენი, ქალბატონო?
- დედა. ჩემი უოველთვის ერთ ადგილზე ყვინთავს, წყალში.
ისეუ ისმის ყეფა.
- ტელბა. ძალი უყეფს ვიდაცას.
- პაპა. უცხოა ალბათ, ამსოფლებებს ეს ყველას შორიდანვე სცნობს.
შემორბიან ცნობისწადილითა და შიშით შებყრობილი ბავშვები.
- დორინა. იქ ქალია, დედა. ალბათ გზა აებნა.
- ტელბა. აქეთ მოდის, თუ?..
- ფალინი. აქეთ მოდის.
- ანდრასი. მწირისავით კაპიშონი ახურავს და ქონი უჭირავს.
კარზე აკაკუნებენ. ტელბა დედას შეხედავს — როგორ მოვიქცეო.
- დედა. გაადე. ღამე მგზავრს არ შეიძლება კარი დაუკეტო.
ტელბა ურდულს გამოსწევს, კარში გამონდება მწირი ქალი.
- მწირი ქალი. მშვიდობა სახლსა ამას და ბედნიერება მკვიდრთა მისთა.
- ტელბა. ამინი სასტუმროს ეძებთ? ის მდინარის გაღმაა.
- მწირი ქალი. მაგრამ უკვე გვიანია და ნავი არ დადის.
- დედა. დაე, შემოვიდეს. მწირებს გათბობის უფლება აქვთ, მათ მშვიდობა შეაქვთ იმ ოჯახებში, რომლებიც მასპინძლობას უწყევნ.
- მწირი ქალი შემოდის სახლში. ტელბა კარს მიკეტავს.
- პაპა. გზა აგებნა?
- მწირი ქალი. მეტი სიარულის ძალი არა მაქვს, შორიდან მოვდივარ, გარეთ კი ცოვა.

პაპა. ცეცხლთან დაბრძანდით. და თუ რამე გჭირდებათ... გზამ მოშიება და მოწყურება იცის. მწირი ძალი. მე არაფერი მინდა, ცოტას გავთბები და მორჩა. (ჯდება ცეცხლთან) დარწმუნებული ვიყავი, რომ აქ გავთბებოდი.

ტილბა. ამის გამოცნობა არც ისე ძნელია. საკვამურიდან ამოშავალ კვამლს დანახავდით. მწირი ძალი. არა. ფანჯარაში ბავშვები დავინახე. სადაც ბავშვებია, იქ ყუფილი უნდა იყოს. იხდის კაპიშონს და გამოჩნდება მისი ლამაზი, ფერმკრთალი უცნაური დეტალები სახე.

ანდრესი. (ჩუმად). რა ლამაზია!..

მწირი ძალი (პაპას, რომელიც დაძაბულად უყურებს). რატომ მიყურებთ ასე? ვინმე ხომ არ გაგახსენდათ?

პაპა. შემძლია დავიფიცო, პირველად არ ვხვდებით ერთმანეთს.

მწირი ძალი. შესაძლოა. იმდენი სოფელი მაქვს შემოვლილი და იმდენი გზა გავლილი.. (ბავშვებს, რომლებიც მას ცნობისწადილით უჭვრეტენ, ტელბას კაბას ჩაფრენილნი), თუ ასე მიყურეთ, თვალები გადმოგცვივათ. ახლოს მოხვლა გეშინიათ?

ტილბა. აპატიეთ, შეჩვეულნი არ არიან.

მწირი ძალი. ჩემი გეშინიათ?

ანდრესი (თამამად უახლოვდება). მე არ მეშინია. სხვები ჭერ პატარები არიან.

ფალინი (წინ წამოიწევა). ჩვენ მწირი არასოდეს გვინახავს.

დორინა. მე იხინი გრავიურებზე მინახავს. თავზე მრგვალი რაღაცა ახურავთ, წმინდანებისვით.

ანდრესი (უბირატესობის გრძნობით). წმინდანები მოხუცები არიან და მათ წვერი აქვთ.

ამ ქალს კი თმა თავთუხებს უგავს და დიდ სენიორასავით თეთრი ხელები აქვს.

მწირი ძალი. შენი აზრით, ლამაზი ვარ?

ანდრესი. ძალიან. პაპა ამბობს, ხილამაზე ყოველთვის შორიდან მოდიხო.

მწირი ძალი. (იღიმება, თავზე ხელს უსვამს). გმადლობ, ბიჭუნავ. როცა დავაუკაცდები, ქალებს ყური შენკენ ექნებათ. (ირგვლივ იხედება) შვილიშვილები, პაპა და ცეცხლი ბუხარში. ბედნიერი ოჯახია.

პაპა. ბედნიერი იყო.

მწირი ძალი. მას მარტინ დე ნარსესის სახლს ეძახიან?

დედა. მარტინი ჩემი სიძეა. იცნობთ მას?

მწირი ძალი. გამოგონია, გვარში გამორჩეული ვაუკაცი, გულფიცხი და ამ მხარეში საუკეთესო მხედარიაო.

შემოდის მარტინი.

მარტინი. ჭაკი ბაქში არაა. კუტიკარი ღია დატოვეს და ახლა მისი კიბვინი მთაში ისმის.

პაპა. შეუძლებელია. ეგ კვიკომ შეკაზმა.

მარტინი. მაშ, კვიკო დაბრმავდა? კავშია შეუკაზმავს.

დედა. კვიკო? (გაკერპებული დგება). არა და არა! შენ არ შექდები იმ გადარეულზე.

მარტინი. ვითომ რატომ არა? როდისმე ხომ უნდა ვცადო. დეზები სადაა?

დედა. ღმერთისა გეშინოდეს, შვილო. გზები მოყინულია, საშიშია.

მარტინი. შენ ყველაფრისა გეშინია. შენი შვილებით კუთხეში გინდა მიმსვა? მომბერდა ქალების ეს გაუთავებელი რჩევა-დარიგებები. (მტკიცედ). დეზები სადაა-მეთქი? ტელბა და პაპა დუშან. მწირი ქალი მშვიდად ჩამოხსნის დეზებს ბუხრიდან.

მწირი ძალი. ესაა?

მარტინი (გაოცებით უყურებს, ხმას დაუწევს). შაპატიეთ. ვერ შეგამჩნიეთ. (კითხვის თვალით უყურებს იქ მყოფთ).

პაპა. ეგ მწირია.

მწირი ძალი. მე ბუხართან შემომთავაზეს ადვილი და მადლობით მინდოდა გადამეხადა. (იჩოქებს). ნებას მომცემთ?... (დეზებს გაუკეთებს.)

მარტინი. გმადლობთ...

ერთხანს დაქინებით უყურებენ ერთმანეთს. ქალი ისევ დაჩოქილია.

მწირი ძალი. ნარსესები ყოველთვის კარგი ცხენოსნები იყვნენ.

მარტინი. აგრე ამბობენ. მე თუ ვეღარ გნახეთ, მშვიდობის გზას გისურვებთ. დედა, გულმშვიდად დაიძინე, არ მიყვარს, როცა ფანჯარაში შუქით მელოდებიან.

ანდრესი. უზანგს მე დაგიჭერ.

დორინა. მე კი აღვირს.

ფალინი. ჩვენ უველანი წამოვალთ
მიჰყვებიან.

ტელბა (დედას). თქვენი ბრალია. რაო, მამაკაცებს არ იცნობთ, თუ? იმათ თუ უთხარიო,
იქით წადითო, აქეთ წამოვლენ.

დედა. ქალებს უოველთვის რატომ უნდათ ვაჟები ჰყავდეთ? კაცებს (ცხენებს) და მთები უყ-
ვართ. მხოლოდ ქალიშვილი აბედნიერებს ოჯახს. (დგება.) სენიორა, შაჰტით, შე
გტოვებთ. თუ ამალამ ჩვენთან დარჩენას გადაწყვეტთ, უველაფერს მოგართმევინ,
რაც საჭიროა.

მწირი ძაღლი. დასვენების დროს ვერ მომცემენ. გზა უნდა გავაგრძელო.

ტელბა. (დედასთან ერთად მიდის კიბემდე). თქვენ დასაძინებლად მიდიხართ?

დედა. მარტო მინდა ვიყო. თუ არავის უნდა ყური მიგდოს, ჩავიკეტები ოთახში და ვილოცებ.
(მალლა იდის.) ლოცვა უვირილს ჰგავს... ოღონდ ჩუმ უვირილს... (გადის).
ჰაუზა, ისევ ძაღლი ყეფს.

ტელბა. რა დაემართა ამ ეშმაკის კერძს ამალამ? (დაამთავრა ბარდის გამოჩურთვა და კერვას
შეუდგა).

მწირი ძაღლი. როგორა თქვით, რა ჰქვია იმ საშიშ ადგილს მთებში?

პაპა. რაბიონი ჰქვია.

მწირი ძაღლი. რაბიონი? ეგ დიდი წაბლის ხის გვერდითაა? ასი წლის წინათ ის ხე მეხმა გაბ-
ლიჩა, მაგრამ მისი მოკაყული ტანი დღემდე იქ აყუდია და ფეხვებით დღემდე
კლდეშია ჩაბლაუჭებული.

პაპა. გეტყობათ, აქაურ ადგილებს ცუდად არ იცნობთ.

მწირი ძაღლი. შე აქ ვიყავი, მაგრამ უოველთვის გავლით...

პაპა. აი, სწორედ ეს მინდოდა მთელი ეს ხანი გამეხსენებინა. ნეტა, სად მინახიხართ... და
როდის? თქვენ არ გახსოვართ?

ტელბა. საიდან უნდა ახსოვდე? ახალგაზრდა, ლამაზი რომ იყო, კიდევ შო, მაგრამ უველა ბე-
ბერი ერთმანეთსა ჰგავს.

პაპა. თუ შევხვედრივართ, მხოლოდ აქ, თორემ არასოდეს მიმოგზაურია სხვაგან. კიდევ რო-
დის იყავით აქეთ?

მწირი ძაღლი. უკანასკნელად? მაშინ დიდი დღესასწაული იყო, სტვირზე უკრავდნენ, დოლებს
სცემდნენ. მთის უველა ბილიკიდან წყვილები ეშვებოდნენ უვაკილებით მორთული
ცხენებით, ხოლო მინდორი ხორაგით ხავსე ხალიჩებით იყო მოფენილი.

ტელბა. შემკვიდრე გათხოვდა, მისი ქორწილი იყო. ღმერთო მოწყალეო! სიღრის ჩანჩქერები
ჩქეფდა, მთელი ახლომახლო სოფლები მოედანზე მოჭარდნენ რიგოდონის საცეკ-
ვაოდ.

მწირი ძაღლი. შე მათ შორიდან, მთიდან ვხედავდი.

პაპა. ეს ორი წლის წინათ იყო. ადრე, ადრე არ უოფილხართ აქეთ?

მწირი ძაღლი. მახსოვს, სხვა დროს ზამთარში ვიყავი. უსაშველო დიდთოვლობამ უველა გზა
მოანამქერა. სოფელი ჭუჭუბის კრებულს ჰგავდა, საკვამურთა თეთრი კაპიშონებითა
და სახურავებიდან ჩამოკიდებული ყინულის წვერებით.

ტელბა. იმისთანა გრიგალი სხვა დროს არც უოფილა.

პაპა. უფრო ადრე... გაცილებით უფრო ადრე?..

მწირი ძაღლი (ცდილობს გაიხსენოს). უფრო ადრე.. ისე დიდი ხნის წინათ ვიყავი, თითქმის
დამავიწყდა. შავი, სქელი კვამლი იდგა, სუნთქვა უჭირდა ადამიანს. მალაროში საყ-
ვირი მგელივით ყმუოდა... მამაკაცები მუშტებშეკუმშულნი გარბოდნენ... ღამით
კი უველა კარი იყო მოღიავეებული და ქალები სახლებში ხმამაღლა მოთქვამდნენ.

ტელბა. (აღელვებით იწერს პირჯვარს.) უოველად წმინდაო ღვთისმშობელო, წარბოცე იმ დღის
მოგონება!

ქრიაბულით შემორბიან ბავშვები

დორინა. მარტინი უკვე მთებში მიჰქრის!

ფალინი. იგი სოფელში საუკეთესო მხედარია!

ანდრეისი. როცა გავიზრდები, მეც მასავით მოვათვინიერებ ულაყებს.

ტელბა (ადგება, საკერავს მობოჭივს). როცა გაიზრდები, მერე ვნახოთ. ახლა კი — შაიდა,
ლოგინში, უკვე გვიანია. ძილში უფრო სწრაფად იზრდებიან პატარები.

ანდრეასი. ჭერ ძალიან ადრეა. სენიორას კი იმდენი საინტერესო რამა აქვს ნანახი, შეუძლია ზღაპარი გვიამბოს... ან რომანსი გვიმღეროს.

ტელზა. აი, ის, თეთრ ზეწრებზე რომ მღერიან, ყველაზე კარგია.

მწირი ძალი. თავი გაანებეთ. ბავშვები ჩემი მეგობრები არიან, მე კი აქ ძალზე ცოტა ხანს დავრჩები.

ანდრეასი. თქვენ ამაღამ წახვალთ? თუ ვეშინიათ, მე გაგაცილებთ.

მწირი ძალი. შენა? შენ ხომ ჭერ პატარა ხარ.

ანდრეასი მერე რა, პატარა ვაჟკაცი დიდ ქალზე მეტად ფასობს. ასე ამბობს პაპა.

ტელზა. გესმით? ამათ როგორ მოუგებ სიტყვას? აბა, ჩქარა ჩაწექით 'თქვენ-თქვენს ლოგინში'

მწირი ძალი. მოეშვი, ტელზა, მე ვიქნები ამათთან.

ტელზა. თქვენ? ვერაფერს იტყვი, კარგ მაგალითს აძლევთ. (ბუზლუნით გადის). ვილაცამ ხწო-რადა თქვა: „მღვდელი თუ ბანკოს თამაშობს, სამწყსო რას იზამსო?“

პაპა. კომპასტელაში თუ მიდიხართ, შემიძლია გზა გიჩვენოთ.

მწირი ძალი. არაა საჭირო, იგი ცაზე ვარსკვლავთა ციაგითაა მონიშნული.

ანდრეასი. ვარსკვლავები რისთვის უჩვენებენ ამ გზას?

მწირი ძალი. იმისთვის, რომ სანტ-იაგოში ხალოცავად მიმავალთ გზა არ აებნეთ.

დორინა. ყველა მლოცველი რატომ უნდა წავიდეს სანტ-იაგოში?

მწირი ძალი. იმიტომ, რომ მოციქულის აკლდამაა იქ.

ფალინი. კი, მაგრამ მოციქულის აკლდამა იქ რატომაა?

პაპა. ამათ ყურადღებას ნუ მიაქცევთ. ბავშვს მეტი კითხვა აქვს, ვიდრე ბრძენს — პასუხი. (ხელავს, როგორ შემალა მწირმა ხელები სახელოში). ბუხარი ქრება. თქვენ გცივათ?

მწირი ძალი. ხელებზე ყოველთვის.

პაპა. ერიკას მოვიტან. როცა იგი იწვის, ისეთი სუნი დგება... (გადის).

ბავშვები ჰაიპარად შემოერთყმებიან მწირ ქალს.

დორინა. ახლა კი ზღაპარს მოგვიყვებით?

მწირი ძალი. განა პაპა არ გიყვებათ ზღაპრებს?

ანდრეასი. პაპა სულ იწყებს ხოლმე, მაგრამ არ ამთავრებს, სიგარა უქრება, რას ჰყვებოდა ავიწყდება და ფაფუ! — ველარ აგრძელებს.

დორინა. ადრე სულ სხვა იყო. ანეელიკამ ასობით ზღაპარი იცოდა, ზოგიერთს მღეროდა კიდევ. ისე ჰყვებოდა, თითქოს ყველაფერი თავისი თვალთ უნახავსო.

ანდრეასი. ეშმაკსა და ცბიერზე ჰყვებოდა, გოგოზეც, რომელსაც ვაუობა უნდოდა, რათა არა-გონისთვის ბრძოლაში მიეღო მონაწილეობა.

დორინა. კოანაზეც ჰყვებოდა, რომელიც წყაროსთან ოქროს ძაფებს ართავდა.

ფალინი. ბრმა ქალზეც, რომელიც თვალის ხამკურნალოდ წმინდა ღუჩიასთან დაიარებოდა...

მწირი ძალი. ანეელიკა ვინაა?

დორინა. ჩვენი უფროსი და. ის მთელ სოფელს უყვარდა, მაგრამ ერთ ღამეს მდინარეში და-იხრჩო.

ანდრეასი. და მას შემდეგ არც უვირილი შეიძლება, არც თამაში.

ფალინი. შენ რაიმე თამაში თუ იცი?

მწირი ძალი. ალბათ, უკვე ყველაფერი დამავიწყდა. მაგრამ თუ მიჩვენებთ, ვისწავლი.

ბავშვები ირგვლივ ეხვევიან და ერთხმად ყვირიან.

ფალინი. აბა, მიდი — „ტირი-ტან, ტირი-ტან, მოგვიბრძანდა სან-ბუანი...“

დორინა. არა, მოდით, ესა თქვით — „დაგველოდე ქვემოთაო, ნუ ამოხვალ ზემოთაო!“

ანდრეასი. არა, არა, მოითმინეთ. თავი მიაბრუნეთ და ნუ გვიყურებთ.

მწირი ძალი თვალებს ხუჭავს, ბავშვები კი ერთმანეთში ჩურჩულებენ.

მორჩა! ახლა, ყველა იატაკზე დასხედით.

ეგრე. ახლა ერთი ილაპარაკებს, სხვები გაიმეორებენ, ვისც შეცდება, ის გაღაიხ-დის ქარიშას. შევთანხმდით?...

უველანი. შევთანხმდით!

იწყებენ თამაშს, თან მხიარულად აჩვენებენ იმას, რასაც ამბობენ.

ანდრეასი (დგება). ეს წითელი ღვინის ბოთლია, რომელსაც მეზობელი სასოებით ინახავს.

უველანი ერთხმად. ეს წითელი ღვინის ბოთლია, რომელსაც მეზობელი სასოებით ინახავს.

ფალინი (დგება).

ესაა საცობი,
რომელიც ახურავს ღვინის ბოთლს,
იმ ბოთლს,
მეზობელი სასოებით რომ ინახავს.
უველანი ერთხმად.

ესაა საცობი,
რომელიც ახურავს ღვინის ბოთლს.
იმ ბოთლს,
მეზობელი სასოებით რომ ინახავს
დორინა. (ღგება, ფალინი ჭდება).

ესაა ქერელი,
რომელიც შობებს საცობს,
საცობს, რომელიც ახურავს ღვინის ბოთლს,
ბოთლს, რომელსაც სასოებით ინახავს მეზობელი.
უველანი ერთხმად. ესაა ქერელი,
რომელიც შობებს საცობს,
საცობს, რომელიც ახურავს ღვინის ბოთლს,
ბოთლს, რომელსაც სასოებით ინახავს მეზობელი.

ანდრეისი. ესაა მაკრატელი,
რომელიც ჭრის ქერელს,
რომელიც შობებს საცობს,
საცობს, რომელიც ახურავს ღვინის ბოთლს,
ბოთლს, რომელსაც სასოებით ინახავს მეზობელი.
უველანი ერთხმად.

ესაა მაკრატელი,
რომელიც ჭრის ქერელს,
რომელიც შობებს საცობს,
საცობს, რომელიც ახურავს ღვინის ბოთლს,
ბოთლს, რომელსაც სასოებით ინახავს მეზობელი.

მწირო ქალი. ეს კი ლოთი ჭურდია, რომელიც ჭრის ქერელს, რომელიც შობებს საცობს და
ხვამს ღვინოს ბოთლიდან, რომელსაც სასოებით ინახავს მეზობელი.

ბავშვები. (ეხვევიან და ევილ-ხვილით ხელსა კრავენ).
ლოთი ლოთი ლოთი...
მწირო ქალი დაეცემა და ხმამაღლა იცინის. ბავშვებიც მასთან ერთად იცინიან.
შეგრამ მწირო ქალი ველარ იკავებს სიცილს, ხარხარებს. დამფრთხალი ბავშვები
უკან იხევენ და შეშინებულნი შეჰყურებენ. მწირო ბოლოს გონს მოდის. ისიც შე-
შინებულია.

მწირო ქალი. რა შემართება? რა მიჭერს ყელზე და რა მივსებს პირს ნამსხვრევებით?
დორინა (ჭერ ისევ შეშინებულია). სიცილი.
მწირო ქალი. სიცილი? (რის ვაი-ვაგლახით წამოდგება). რა საოცარია.. ეს სიხარულით შემს-
ჭვალული თრთოლვაა, რომელიც ციყვივით დაგირბის სხეულში... შემდეგ კი მუ-
ცელი გიცოვდება და მუხლთ გიყვება.
ბავშვები დამშვიდდებიან და ისევ მიუახლოვდებიან.

ანდრეისი. შენ რა, არახოდეს გაგიცინია?
მწირო ქალი. არახოდეს. (ხელებს ისინჯავს). გამხურებია.. საფეთქელთან რა მიფეთქავს? რა
მიფართხალებს სხეულში?

დორინა. ეგ გულია.
მწირო ქალი (თითქმის თავზარდაცემული). შეუძლებელია... (მოქანცულად შებარბაცდება).
რა ხაამო დადლილობაა! არახოდეს არ მიფიქრია, სიცილს თუ ასეთი ძალია ჰქონდა!

ანდრეისი. უფროსები მალე იღლებიან. დაძინება ხომ არ ვინდა?
მწირო ქალი. მერე, ჭერ არ შემოძლია, როცა ეს ხაათი ცხრას დარტყავს, უნდა გავიღვიძო.
რაბიონის უღელტეხილზე შელოდებიან.

დორინა. ჩვენ გაგადვიძებთ. (ქალს ბუხართან მიდგმულ სავარძელში სვამს). დაჭექი!

მწირობი ქალი. არა არც ერთი წუთის დაკარგვა არ შეიძლება. (თითო ტუჩებთან მიაქვს.)
ჩუმად... ფლოქვების ხმა თუ გესმის?
ბავშვები აყურადებენ, თან ერთმანეთს შესცქერიან.

ფალინი. მე არაფერი მესმის.

დორინა. ეს, ალბათ, ისევ გულია.

მწირობი ქალი. ღმერთმა ქნას ვაი, როგორ დამიძიმდა ქუთუთოები!
არ შემიძლია... მეტი არ შემიძლია... (ბავშვებს დაუჭერებს და დაჯდება).

ანდრესი. ანუელიკამ ისეთი სიტყვები იცოდა, ადამიანს რომ აძინებს. ვინდა გითხრათ?

მწირობი ქალი. თქვი. ოღონდ არ დაგავიწყდეს... ზუსტად ცხრაზე...

ანდრესი. თვალები დახუჭე და დაუფიქრებლად გაიმეორე. (ნელა, წამღერებით). მაღლა, მაღლა...

მწირობი ქალი (ყოველ გამეორებაზე სულ უფრო და უფრო სუსტი ხმით). იქ, მაღლა, მაღლა...

ანდრესი. არის თეთრი მთა...

მწირობი ქალი. არის თეთრი მთა...

დორინა. მთაზე კი ფორთოხლის ხე დგას...

მწირობი ქალი. მთაზე კი ფორთოხლის ხე დგას...

ანდრესი. იმ ხეზე კი ტოტია...

მწირობი ქალი. იმ ხეზე კი ტოტია...

ანდრესი. ტოტზე კი ოთხი ნაყოფია... ორი ოქროსი და ორი ვერცხლისა...

მწირობი ქალი (ძალზე მისუსტებული ხმით). ტოტზე კი ოთხი ნაყოფია... ოთხი.. ოთხი ნაყოფია...

ანდრესი. დაეძინა.

დორინა. ხაცოდავი.. ალბათ გზაში ძალიან დაიღალა.

პაპა, რომელმაც ფიჩხი შემოიტანა, თვალს ადევნებს ამ სცენას. შემოდის ტელბა.

ტელბა. თამაშს მორჩით? აბა, ლოგინში მოუსვით.

დორინა (ანიშნებს — ჩუმად). ჩვენ დაძინება არ შეგვიძლია. უნდა გავადვიდეთ, როცა საათი ცხრას ჩამოგვრავს.

პაპა. მე გავადვიდებ. გამყევით ტელბას.

ტელბა. ამ თამაშის შემდეგ მათი დაძინება გაძნელებდა. აბა, ჰაიდა!

დორინა. რა ლამაზია! და რა კარგი რატომ არ შესთავაზებ, ჩვენთან დარჩეს?

ანდრესი. ალბათ, სახლი არა აქვს... ისეთი ნაღვლიანი თვალები აქვს.

ტელბა. უმჯობესია, საიდანაც მოვიდა, იქით წავიდეს. აბა, მოუსვით არ მომწონს ეს ძღუმალი ქალები, რომლებიც ღამე მარტოდმარტო დახეტიალობენ გზებზე. (გადის ბავშვებთან ერთად.)

ამასობაში პაპა ცეცხლს აჩაღებს. იგი ლამპას აქრობს, სცენა მხოლოდ ბუხრის ცეცხლის ალით ნათდება, მიშტერებით უყურებს მძინარე მწირობი ქალს, ცდილობს რაღაცით გაიხსენოს.

პაპა. ხად მინახავს, ხად? ხად და როდის?... (გვერდზე ჯდება და პაპიროსს ახვევს).

საათი რეკავს, ცხრა საათია. მწირობი ქალი, თითქოს ვიღაც ეძახისო, თავს ძილას ატანს, რომ წამოდგეს. შორს იელვებს. მწირობი ქალს ისევ ძილი წაიღებს. გარედან ისმის ძაღლის ხმამაღალი ყვირა.

ფ ა რ დ ა

მეორე მოქმედება

იგივე ადგილი, ოღონდ რამდენიმე ხნის შემდეგ. მწირობი ქალს სძინავს. ისმის საათის წიკწიკი. პაპა თავზე დაადგება მწირობს და ისე აკვირდება, თითქოს რაღაცის გახსენება უნდაო. მწირობი არ ინძრევა. პაპა უკან დაიხვეს და ჩამქრალ სიგარეტს უკიდებს.

ტელბა (კიბეზე ჩამოდის). არაქათი გამომაცადებს, ვიდრე დავაწვინე. დაიძინეს.

პაპა ანიშნებს: — „ჩუმად“.

ღმერთო ჩემო, რას არ მოიგონებენ ხოლმე და მოჩმახავენ ზედდახელ. იქნებ ეგ გზათა ქალწულიაო, — იქნებ უოფილი დედოფალიაო... იქნებ მოსასხამს ქვეშ ოქროს სამოსელი აცვიაო...

პაპა (ფიქრებში წასული). ვინ იცის. ზოგჯერ ბავშვი დიდზე მეტს ხედავს. მეც მგონია, რომ მასთან ერთად რაღაც იდუმალი შემოვიდა სახლში.

ტელბა. თქვენს ხანში? ესლა გვაკლდა. დახეთ, როგორ გაგვიყმაწვილდა.

პაპა. როცა კარი გაუღე, ჰაერში რაღაც უცნაური სუნა ვერ იგრძენი?

ტელბა. თრთვილის, ჭირხლის სუნი ვიგრძენი.

პაპა. მეტი არაფერი?

ტელბა. კარგით ერთი მადლობა ღმერთს, ჭერჭერობით ჭკუაც მიჭრის და არც თვალს მაკლია. ზღაპრებისა არასოდეს მჭეროდა.

პაპა. და მაინც ეს მშვიდი ღიმილი... ეს უფერული თვალები...

ტელბა. უბრალოდ რაღაცას მაღავეს. (უკიდებს ლამპას და სცენა კვლავ ნათდება.) ამიტომ მისი დანახვა მაშინვე არ შესიამოვნა. მე ხმამაღლა მოლაპარაკე ადამიანები მიუვარს, მაგრად რომ აბიჯებენ მიწაზე. (უყურებს პაპას), რა გჭირთ, ბატონო? ხალხსავით ცახცახებთ!

პაპა. არ ვიცი... ჩემი ფიქრები მაშინებს.

ტელბა. მოდა, ნუ ფიქრობთ... ყველა სიძვე თავიდან მოდის. (ჭდება და ქსოვას იწყებს). როცა რაიმე აზრი არ მახვენებს, ქსოვას ვიწყებ და ვმღერო. უებარი საშუალებაა!

პაპა (აღელვებული ადგება და გვერდით მიუჭდება). მისმინე, ტელბა, მომეხმარე გავიხსენო...

ტელბა. როდის ვიყავიო აქ აღრე, როგორა თქვა?

პაპა. გრივალის დღეს, როცა თოვლმა ფანჯრები ჩახერგა და მთელი გზები ჩაანაშქერა.

ტელბა. და იმ დღეს მწყემსს გზა აებნა მთებში, გახსოვს? მეორე დღეს მკვდარი კომბლით იპოვეს, ცხვრებში ეგდო, ხალათი რკინად ქცეოდა უინვისგან.

პაპა. მერევე არ წყვეტს. საწყალი თავისი წვერითა და კომბლით წმინდა ქრისტეფორეს ჰგავდა, ხოლო როცა სტვირზე უკრავდა, ჩიტები მხრებზე ახსდებოდნენ.

ტელბა. მეორეჯერ კი... პატარა შემგვიდრე ქალბატონის გათხოვების დროს, ქორწილის დღეს იყო, არა?

პაპა. ასე თქვა. მაგრამ ქორწილზე არ ყოფილა, ქორწილს მთიდან დაბუურებდა.

ტელბა. მთიდან დაბუურებდაო! ის თუ გახსოვს, მკედელმა რომ პირობა დადო. — ბიყინას მოვკლავო? მაგრამ როცა წყაროს დაეწაფა, თოვმა იქუბა და იგი წყალში ჩაემხო.

პაპა. სწორია. მისი სხეული მაშინ ნახეს, როცა შეამჩნიეს, რომ წყაროს წყალი წითელი იყო. (უცებ შეშფოთებულმა საქსოვი დააგდო და პაპას დაეინებით მიატყერდა).

ტელბა. რისი თქმა გინდათ ამით?

პაპა (დგება. ყრუ, ჩახლენილი ხმით). ის თუ გახსოვს, საყვირი საშველად რომ უხმობდა ხალხს და ქალები მთელ ხოფელში მოთქვამდნენ.. დღე, როცა მალარო აფეთქდა... შენი შვიდი ვაჟიშვილი, ტელბა!

ტელბა. (შეშინებული თვითონაც ადგება). ღმერთო ჩემო, რაებს ფიქრობთ?

პაპა. ძლივს, არა! (შეშფოთებით.) ბავშვები სად დატოვე?

ტელბა. როგორც სამ ანგელოზს, ისე სძინავთ.

პაპა. წადი იმათთან (კიბისკენ უბიძგებს). კარ-ფანჯრები დაკეტე, თუ საჭირო გახდება, ტანით აეკარი და არა-ვინ, გესმის, არა-ვინ შეუშვა.

ტელბა. ჩემი ანგელოზების ღმერთო, ავისგან დაიფარე ისინი... (გადის.)

პაპა (მტკიცე ნაბიჯით მიდის მძინარე მწირი ქალისკენ). ახლა მე ვიცი, სადაც გნახე. (მთელი ძალით ანჭლრევს ქალს.) ადექი, შე ჭოჭობეთის მოციქულო, ადექი!

მწირი ქალი (ნელა ახელს თვალებს). მოვდივარ. ვინაა ეს?

პაპა. თვალეში შემომხედე და გახედე თქმა, არ გიცნობო! გახსოვს ის დღე, როცა მალაროში გაზი აფეთქდა? მეც იქ ვიყავი. ნახშირმოყრილი, კვამლით გაგუდული. შენ გეგონა, ხული აღარ მედგა, და ახლოს მოხვედი. შემდეგ სუფთა ჰაერზე გამოვადწიე, მაგრამ წამით მაინც დავინახე შენი გაფითრებული სახე, ვიგრძენი შენი უნუღივით ცივი ხელები.

მწირი ქალი (მშვიდად). ახეც უფიქრობდი. ვინც ერთხელ მაინც მნახავს, მთელი სიცოცხლე ვახსოვარ...

პაპა. ახლა რას ელი? გინდა შენი სახელი მთელი სოფლის გასაგონად დავიძახო და დანე-
ბითა და ქვევით გამოგვიდონ?

მწიერი ძალი. შენ ამას არ იზამ. სულ ტყუილად გაიჩქები.

პაპა. გგონია, გამაცუცურაკებ? მე უკვე ბებერი ვარ და ამიტომ მეტახმეტად ბევრს ვფიქ-
რობდი შენზე.

მწიერი ძალი. ამით ნუ ტრაბახობ, პაპავ, ძალი არ ფიქრობს, მაგრამ შენზე უფრო მიცნო.
საათი რეკავს.

(უყურებს პაპას შეშფოთებით.) რომელი საათია?

პაპა. ათის ნახევარი.

მწიერი ძალი. (შეძრწუნებით). დროზე რატომ არ გამაღვიძეთ? (მორჩილად). ამისი მეშინოდა.
ახლა უკვე ყველაფერი გვიანია.

პაპა. კურთხეულ იყოს ძილი, შენ რომ ხელები შეგიყრა და თვალები დაგიხუჭა.

მწიერი ძალი. შენი შვილიშვილების ბრალია. მათ შიძულეს შერწმუნა, გული რომ თბილი მაქვს,
მხოლოდ ბავშვს შეეძლო ასეთი სასწაულის ჩადენა.

პაპა. გულითადი მიღებისთვის სამაგიეროს გადახდას კარგად კი აპირებდი იხინი შენ ვეთა-
მაშებოდნენ!

მწიერი ძალი. ხა-ხა-ხა! ბავშვები აწრწეც კი არ არიან, ისე ბშირად ეთამაშებიან სიკვდილს!

პაპა. ვის წასაყვანად მოხვედრი? (დადგება კიბის წინ.) თუ იმათ წასაყვანად მოსულხარ, უწინ
ჩემს გვამზე მოგიწევს გადავლა.

მწიერი ძალი. შენი შვილიშვილები? ასეთი სუსტები ვის რაში სჭირდება! სიცოცხლის გრიგალი,
აი, რა შელოდებოდა ამ ღამით! მე თვითონ აღვუკაშმე ცხენი და მევე გავუკეთე
ღეშები!

პაპა. მარტინს?

მწიერი ძალი. დიას, საუკეთესო მთიელ მხედარს... დიდ წაბლის ხესთან...

პაპა (ზემიით). დიდი წაბლის ხე აქედან სულ ერთ მილზეა. მარტინი უკვე დიდი ხანია გას-
ცდა მას!

მწიერი ძალი. შენ ხომ იცი, მე ხელი არასოდეს მომცარვია. ჩემმა დრომ მხოლოდ შეიძლება
ოდნავ გადაიწიოს.

პაპა. მაშინ წადი. რაღას ელოდები?

მწიერი ძალი. ახლა აღარაფერს. მე მინდოდა კეთილი სიტყვით, სიძულვილის გარეშე დამცი-
ლებოდი.

პაპა. მე შენთვის არაფერი მაქვს სათქმელი. რაც არ უნდა ძნელი იყოს სიცოცხლე, ამქვეყ-
ნად მაინც სჯობია ყველაფერს, რაც კი ვიცი და მინახავს.

მწიერი ძალი. სიცოცხლე? შენ გგონია, ჩვენ ძალიან განვსხვავდებით? გგონია, უერთმანეთოდ
არსებობას შევძლებდით?

პაპა. გევედრები, წადი ამ სახლიდან!

მწიერი ძალი. ახლავე. მაგრამ ჭერ ყური დამიჭდე. მე საწყალი, ნამუსიანი ადამიანების მე-
გობარი ვარ. რატომ არ შეგვიძლია გულახდილად ვილაპარაკოთ?

პაპა. მე შენი არ მჭერა. შენ რომ გულწრფელი იყო, ჩუმად, მალულად არ შეაღწევდი ცისკ-
რამდე მწუხარე ოთახებში. შენ ვერ უარყოფ, რომ მუხანათურად დაუნდობელი
ხარ.

მწიერი ძალი. დიას, როცა ერთნი მეორეთა წინააღმდეგ მაგზავნიან. მაგრამ როცა მე თვი-
თონ, ჩემით მივდივარ... რა უბრალოდ იხსნება უკანასკნელი კვანძების როგორი
მშვიდობიანი ღიმილით მხვდებიან ყველგან!

პაპა. გაჩუმდი! შენ ტყბილი ხმა გაქვს და საშიშია მისი მოსმენა.

მწიერი ძალი. მე თქვენი ვერ გამიგია. ყველანი უჩივით სიცოცხლეს, მაშ, რატომ გეშინიათ,
მისი დაკარგვის?

პაპა. აღბათ, იმის გამო არა, რაც აქ რჩება. ჩვენ არ ვიცით, რას ვიპოვით იმქვეყნად.

მწიერი ძალი. ასეა გზის დასაწყისშიც. ამიტომაც ტირიან ბავშვები დაბადებისას.

პაპა. (ისევ აღელვებით). ისევ ბავშვები! შენ სულ იმათზე ფიქრობ...

მწიერი ძალი. მე ქალი ვარ. და თუ მათ როდისმე რაშეს ვავენებ ხოლმე, ჩემდაუნებლივთ
მხოლოდ. ესაა სიყვარული, რომლის ხორცშესხმაც არ შემიძლია. და ღმერთმა
ქნახ, რომ ვერც ვერასოდეს ვისწავლო. (ხმადაწევით, მონდობილად). მომისმინე,
პაპავ, შენ იცნობ ნალონს, ბერიკაცს?

- პაპა. ბრძანს, დღესასწაულებზე რომანსებს რომ მღერის?
- მწიერი ქალი. დიახ, როცა ეგ ბავშვი იყო, ყველაზე ლამაზი თვალეები მქონდა. მათი ხილავ-ვარდუ შორით მიწიდავდა. მოლა, ერთხელ ვერ მოვითმინე და... ვაკოცე თვალეებში.
- პაპა. ახლა ის ხელით დაბუავთ, გიტარაზე უკრავს და ბაზრობებზე მოწყალებას თხოულობს.
- მწიერი ქალი. მაგრამ მე იგი ახლაც ისევე მიყვარს, როგორც მაშინ! როდესმე ორი ვარ-სკვლავით გადავუხდი იმ წიანის სამაგიეროს, რაც ჩემმა სესყარულმა ატყუნა.
- პაპა. გეყოფა. ნუ ცდილობ სიტყვებით თავბრუ დამახვიო. ვიცი, ჩემს მხარეში სხატველა ხარ ქვავის ყანაში. წადი ჩემი სახლიდან! მხოლოდ მაშინ დავმშვიდდები, როცა და-ვინახავ, რომ შორსა ხარ.
- მწიერი ქალი. შენ მე მაკვირვებ. დაე, მშიშრებს საშინელ არსებად ვეჩვენებოდე. მაგრამ შენ ხომ იმ ხალხს ეკუთვნის, ვინც მე ყოველთვის თვალეებში პირდაპირ მიყურებდა. თქვენი პოეტები მე ისე მიმღეროდნენ, ვით პატარადას, თქვენი მისტიკოსები — როგორც ცოდვების მონანიებას. თქვენს მეცნიერთაგან უდიდესმა „თავისუფლება“ მიწოდა. ჩემი ყურით გავიგონე, ერთ-ერთ თავის მოწაფეს როგორ ეუბნებოდა, როცა აბაზანაში სისხლისგან იცლებოდა: „გინდა იცოდე სადაა ქრესტიანული თავისუფ-ლება? შენი სხეულის ვენები მიგიყვანს მასთან!“
- პაპა. მე წიგნები არ წამიკითხავს. შენზე მხოლოდ ის ვიცი, რაც ძალღმა და ცხენმა იცის.
- მწიერი ქალი (აგზნებული ჩივილით). მაშ, რაზე მძრახავ და მგმობ, თუკი თითქმის არ მიცნობ? რატომ არ გინდა ცოტათი ძალა დაატანო თავს, რომ გამოგო? (ოცნებით). მეც მინდოდა გლენის ქალსავით გვირგვინი დამედგა თავზე, მეცხოვრა ბავშვებით გარ-შემორტყმულს და მუყარებოდა მამაკაცი. მაგრამ როცა ვარდების საკრეფად მივ-დივარ, მთელი ბალი განძარცულია. როცა ბავშვები მეთამაშებიან, მეშინია, არ მივეყარო, ვაითუ სიცილი შეწყვიტონ. მამაკაცებს რაც შეეხებათ, მათ-გან ყველაზე გაბედულნი ცხენით მეძებენ ბრძოლაში, მაგრამ პირველივე კოცნის შემდეგ ვგრძნობ, როგორ უსიცოცხლოდ ჩამოუცვივდებათ ხოლმე ხელები ჩემი მხრებიდან. (სასოწარკვეთილი.) ახლა მაინც თუ გესმის ჩემი ხვედ-რის მთელი სიმწარე? ყველა ტკივილი იგრძნო, მაგრამ ტირილი არ შეგეძლოს... ქა-ლის ყველა განცდას ფლობდე და არ იცოდე, რაა ამ განცდებით მოგვრილი სიზა-რული მისჩილი გქონდეს, რომ მუდამ კლავდე, კლავდე და თვითონ არასოდეს მოკვდე! (თავზარდაცემული სახეზე ხელებს აიფარებს და სავარძელში დაცემია).
- პაპა (შეძრწუნებული უყურებს. მიდის მასთან და ალერსიანად ადებს მხარზე ხელს). ხაცო-დავი ქალის..
- მწიერი ქალი. გზადლობ, ბერიკაცო, შენ მე ქალი მიწოდე, ეს კი ყველაზე ლამაზი სიტყვაა, რაც შეიძლება წარმოითქვას კაცის ბაგეთაგან... (იღებს კვერთხს, რომელიც ბუხარ-თან მქონდა მიყუდებული). ამაღამ მე შენს სახლში არაფერი მესაქმება, სხვა ად-გალებში მელოდებიან. მშვიდობით. (მიდის კარისკენ).
- გარედან მოისმის მარტინის ხმა.
- მარტინი (ყვირის). ტელბა!.. ტელბა!..
- პაპა. ეს მარტინია! სხვა კარით გადი. არ მინდა დაგინახოს.
- მწიერი ქალი (ისევ მიყუდებს კვერთხს) რატომ? მისი საათი უკვე გადავიდა. გააღე, ნუ გეშინია.
- ისევ მოისმის მარტინის ხმა და თუხის გრავუნის კარზე.
- მარტინი. ჩქარა-მეთქი!.. ტელბა!
- დედა სანთლით ხელში გამოჩნდება კიბეზე.
- დედა. მანდ ვინა ყვირის?
- პაპა. მარტინია. (მიდის კარის გასაღებად).
- დედა (ძირს ჩამოდის). ასე მაღე მობრუნდა? ჭერ ნახევარი ვზის გავლასაც ვერ მოახწრებდა. პაპა ალებს კარს. შემოდის მარტინი, რომელსაც ატატებული შემოჰყავს ყმაწვილი ქალი, ვისაც ტანსაცმელი და თმა მთლიანად სველი აქვს.
- დედა (ისე შეტოკდება, თითქოს სასწაულს ხედავსო.) ანუელიკა.. ჩემი ვოგო!.. (გაქანდება მისკენ.)
- პაპა (ხელს წაავლევს). რას ამბობ? რახ?! ხომ არ შეიშალე?
- მარტინი ყმაწვილ ქალს ცეცხლთან მდგარ სავარძელში ჩაასვენებს.
- დედა. (მოყინებით ათვალეურებს, იმედგაცრუებით) მაშინ... მაშინ... ის სადაა?

მარტინი. არ ვიცი. დავინახე, როგორ ჩავარდა მდინარეში და დროზე მივუსწარი, ახლა გულ-
წასულია.

დედა (სანთელს მაგიდაზე დგამს და თან ტირის, თან იღიმება). ღმერთო, რატომ გელოდი
ხახაულს? ის არაა... არა... არა...

მწირი ქალი. ამას ადელა ჰქვია.

პაპა. სუნთქვა ცუდი არა აქვს.

მარტინი. რამე უნდა ვიღონოთ. (მწირ ქალს). მაგრამ რა?

მწირი ქალი. (უნდელი ღიმილით) არ ვიცი. მე არასოდეს მქონია შემთხვევა ვინმე სიცოცხ-
ლისკენ შემომებრუნებინოს.
(უძრავად ზის სიღრმეში.)

პაპა. ყლუპი ღვინო უშველის...
(ბუხრიდან იღებს ჭიქას)

დედა. მომეცით, მე თვითონ... ღმერთო, მაშინ რომ ამის გაკეთება შემძლებოდა. (იჩოქებს
ადელას წინ, საფეთქლებსა და ხელებს უზღებს.)

პაპა (მარტინს). შენ კი... შენ არაფერი შეგმთხვევია?

მარტინი. რაბიონის გადამა ელვამ ბილიკი დამაქარგვინა და კინალამ უფსკრულში გადა-
ვეშვი. მაგრამ ეგ არაფერი.

მწირი ქალი (მიღის მასთან, კორსაყიდან ცხვირსახოცს იღებს). შეიძლება?

მარტინი. რა?

მწირი ქალი. არაფერი... საფეთქელთან წითელი ლაქა გქონდა...
(სიყვარულით სწმენდს).

მარტინი (უყურებს მას მონუსხულივით). გმადლობთ.

დედა. გონს მოდის უკვე.

ყველანი ეხვევიან ადელას, მწირი ქალი კი შორიდან უყურებს პირზე მოუცილებე-
ლი ღიმილით. ადელა ნელ-ნელა ახელს თვალებს, გაკვირვებული ათვალეირებს ირ-
გვლივ მყოფთ.

პაპა. ნუ გეშინიათ. საფრთხემ გაიარა.

ადელა. ვინ მომიყვანა აქ?

მარტინი. მე ნაპირს მივუყვებოდი და დავინახე, როგორ გადავარდით წყალში.

ადელა (მწარე საყვედურით). რატომ შერე? მე არ გადავვარდნილვარ, მე თვითონ... მთელი
ძალა მოვიკრიბე, რომ ეს გამებედა. სულ ამო კი გამოდგა ყველაფერი.

დედა. გაჩუმდით... ღრმად ისუნთქეთ.. ასე.. ახლა უკეთა ხართ?

ადელა. ჰაერი გულზე ლოდვიით მანწვება. იქ კი, მდინარეში, ყველაფერი ისე იოლი იყო..
ისეთი შვება ვიგრძენი..

მწირი ქალი (ფიქრით საღლაც სხვაგანაა). ყველა ერთსა და იმავეს ამბობს .ეს სულის გამაგ-
რილებელ ბანაობასა ჰგავს.

მარტინი. ხვალ ყველაფერი ცუდ სიზმრად მოგეჩვენებათ.

ადელა. და მე ისევ უწინდებურად მარტო დავრჩები, არავინ მეყვარება... არაფრის იმედი არ
მექნება...

პაპა. ოჯახი თუ გაქვთ... სახლი?

ადელა. მე არასოდეს არაფერი მქონია. ამბობენ, ჩამოხრჩობის წინ ყველა ერთ წამში მთელი
თავისი ცხოვრების გახსენებას ახწრებსო. მე ვერაფერი გავიხსენე.

მარტინი. ნუთუ მთელ ცხოვრებაში ერთი ბედნიერი დღე მაინც არ გრია?

ადელა. მხოლოდ ერთი, ერთადერთი, მაგრამ ეგ დიდი ხნის წინათ იყო... არდადეგებზე, ჩემი
დაქალის სახლში. იქ იყო მზე, საძოვრები და ცხვრის ფარები. საღამოს კი სუფ-
რას შემოვუსხდებოდი და აღერსიანად ვებასებოდი ერთმანეთს... ზეწრებს ვაშ-
ლის სუნი ასდიოდათ, ფანჯრები ვარსკვლავებით ივსებოდა, მაგრამ კვირადღე ხომ
ასე ხანმოკლეა. (მწარედ იღიმება) ეს ძალზე სამწუხარო ამბავია — მთელი შენი
ცხოვრებიდან ერთი არდადეგების ერთი დღეა გახსოვდეს.. სხვის სახლში. (ისევ
ხუჭავს თვალებს.) ახლა კი...

პაპა. ისევ წაუვიდა გული. (პრისხანედ უყურებს მწირ ქალს.) ხელები ცივი აქვს!

მწირი ქალი. (მშვიდად, არც შეხედავს). დამშვიდდი, ბერიკაცო. უბრალოდ, სძინავს.

მარტინი. უნდა დავაწვინოთ.

დედა. სად?

მარტინი. ამ სახლში მხოლოდ ერთი ადგილია...

დედა. (შეძრწუნებული) ანუ ელიკას ოთახში? არამც და არამც!

პაპა. შენ არ შეგიძლია კარი დაუკეტო.

დედა. არა! შეგიძლიათ წამართვათ პური ტანსაცმელი — რაც გაჩანდა... მაგრამ ჩემი შვილის ადგილს ვერ წამართმევთ!

პაპა. დაფიქრდი, ეს გოგო იმავე ნაპირიდან მოვიდა, იმ წყლითა აქვს სველი და იგი მარტინმა მოიყვანა. ეს განგების ნებასა მგავს.

დედა (თანხმობის ნიშნად თავს ჩაქინდრავს). თუ განგების ნებაა.. (ნელა მიდის მაგიდასთან და იღებს სახთელს.) წამოიყვანეთ. (წინ მიდის, თან გზას ინათებს). მარტინი აიყვანს ადელას და უკან მიჰყვება.

ტელმა, კარი გაადე... და ზეწარი გაათბე!

მწირი ქალი და პაპა ქვემოდან უყურებენ, როგორ მიდიან ისინი.

პაპა. რამ ჩაგაფიქრა?

მწირი ქალი. ბევრმა რამემ უფრო დიდმა რამემ, ვიდრე შენ გგონია.

პაპა. ცუდი ღამეა, არა? შენ ჩაგეძინა და ორივე ხელიდან გაგისხლტა — მამაკაცი უფსკრულს გადარჩა, ქალი — მდინარეს.

მწირი ქალი. მამაკაცი — პო, მაგრამ ქალს არ ველოდი.

პაპა. საქმე კი ასე მიდიოდა. მარტინს რომ არ მოესწრო, ცხადია, რაც მოხდებოდა.

მწირი ქალი. მას სხვა გადაარჩენდა.. ან თვითონვე გადაირჩენდა თავს. ეს გოგო ჭერ არ იყო საჩემოდ გათვალისწინებული.

პაპა. ჭერ?.. ეს როგორ გავიგო?

მწირი ქალი (ჩაფიქრებით). მეც არ მესმის. ვიღაცას უნდა დროს გაუხსნოს. მაგრამ რაც ჩემს წიგნებში წერია, გარდუვალია. (იღებს კვერთხს). მე დანიშნულ დროს დავბრუნდები.

პაპა. ღაიცა. ამისხენი ამ სიტყვების აზრი.

მწირი ქალი. არ შემიძლია, ეს არც ჩემთვისაა ხავსებით გახაგები. პირველი გამოცანაა, რომელიც ვერა და ვერ ამომიხსნია, რა ძალამ უბიძგა ამ ქალს, დროზე ადრე რომ მომეკვდარიყო?

პაპა. განა ეს შენს წიგნში არ ეწერა?

მწირი ქალი. კი, ყველაფერი ეს იქ იყო: ღრმა მდინარე, დამხრჩვალ ქალი და ეს სახლი. მაგრამ არა დღეს, არამედ შვიდი მთვარის შემდეგ.

პაპა. დაივიწყე ეს გოგო. ნუთუ არ შეგიძლია ერთხელ მაინც შეიბრალო ვინმე?

მწირი ქალი. ეს ჩემს ხელთ არაა. მე არ ვბრძანებ, მე ბრძანებას ვემორჩილები.

პაპა. მერე რა ღამაზია და რა ცოტა იცოცხლა! რატომ უნდა მოკვდეს ასე ახალგაზრდა?

მწირი ქალი. შენა გგონია, მე ვიცი? მეც და სიცოცხლესაც ხშირად ვეშარტება ეს: გზები არ ვიცი, მაგრამ ყოველთვის იქ მივდივართ, ხადაც უნდა მივიდეთ. (უყურებს პაპას.) შენს სახლში ქალიშვილის ხმას ისევე გაიგონებს ხალხი...

პაპა. პო.. ის მარტოხელაა და ბევრი სიკეთის გაკეთება შეეძლო, სხვისი ადგილი რომ დაეჭირა.. ჩემს თავზე კი არ ვწუხვარ, უკვე საშოცდაათისა ვარ...

მწირი ქალი (ოდნავ დაცინვით, ლმობიერად). გაცილებით ნაკლებისა ხარ, პაპავი საშოცდაათისა უკვე აღარა ხარ. (კარისკენ მიდის).

პაპა. ღაიცა. შემიძლია ერთი კითხვა კიდევ მოგცე?

მწირი ქალი. მკითხე.

პაპა. როდის დაბრუნდები?

მწირი ქალი. მთვარეს შეხედე: იგი სულთმთლად მრგვალია. კიდევ შვიდჯერ იქნება ასეთი და მერე დავბრუნდები ამ სახლში. იმ ღამეს კი ერთი ღამაზი ქალიშვილი ყვავილებით მორთულ-მოკაშმული შემხვდება... მდინარეში. მაგრამ ნუ გამკიცხავ ამისთვის. გეფიცები: მე რომ არ მოვიდე, შენ თვითონ დამიძახებ. და კიდევ: იმ დღეს შენ ჩემს სახელს დალოცავ. არ გჭერა?

პაპა. არ ვიცი.

მწირი ქალი. მალე თვითონვე დარწმუნდები, მენდე. ახლა კი, როცა უკეთ გამოიცანი, შიშისა და სიძულვილის გარეშე დამემშვიდობე. ჩვენ ორივენი ხაკმარისად ხნიერნი ვართ იშისთვის, რომ კარგი მეგობრები ვიყოთ. (ხელს უწვდის.) მშვიდობით, მეგობარო..

პაპა. მშვიდობით... მეგობარო...

მწირი ქალი გადის! პაპა თვალს აყოლებს და ბუხართან ითბობს ზელს, მწირს რომ ჩამოართვა.

ფ ი რ დ ა

მისამე მოქმედება

მოქმედება ხდება იქვე, რამდენიმე თვის შემდეგ. ზაფხულის საღამოა. სცენაზე საკერავი მაგიდა დგას. ზედ ფერადი ნაქარგია. ანდრესი და დორინა გორგალს ახვევენ. ფილინი კი ბურღავს, როგორც კი შეუძლია. კვიკო ბრძანების მომლოდინე კაცის სახით დგას. სამზარეულოდან ადელა გამოდის.

კვიკო. მიიხრებს, ჩემთან ლაპარაკი გინდოდათ.

ადელა. მერე როგორი ბოსელში ბალახი ლპება, სათიბ მანქანას თაგვები ღრღნიან, თავლა კი გამოწმენდილი არაა. რაზე ფიქრობს ეგ დალოცვილი?

კვიკო. მე?

ადელა. რა გაქვავებულობით დგახარ და არ ინძრევი?

კვიკო. არ ვიცი. მომწონს თქვენი ლაპარაკი.

ადელა. იქნება გიმდერო, რომ კარგად იმუშაო?

კვიკო. ფორანი რომ კრიალებს, ხარები ისე არ იღლებიან.

ადელა. აბა, აბა! რადახ ელოდები? (ხედავს, რომ კვიკო არ იძვრის). უნ რა, დაურუვდი?

კვიკო. (ბერეტს აწვალავს). არ ვიცი, რა შემართება. როცა დიახაზლისი ლაპარაკობს, ყველაფერი მესმის. ტელბახ ლაპარაკიც მესმის, მაგრამ თქვენ რადაც ისეთაირად შემომხედავთ, აღარაფერი მესმის.

ადელა. მაშინ თვალი დაბუკე და მოუხვი აქედან — მზე მალე ჩავა.

კვიკო მივდივარ, მივდივარ. (მიდის ნელა. თან უკან-უკან იყურება).

ფილინი ჩხარუნით მოაგორებს ღილებით სავსე თუნუქის ქილას.

ადელა. რას შვრები, საძაგელო?

ფილინი. ვებმარები.

ადელა. ვხედავ. აბა, სულ სათითაოდ მოკრიფე ეგენი. თანაც, ვნახავ, შეგიძლია თუ არა მათი დათვლა. (ჯდება საქარგავად.)

დორინა. როცა ქარგავ, სულ სხვა რამეზე თუ შეგიძლია იფიქრო და ილაპარაკო?

ადელა. რახაკვირველია, შემიძლია. რატომ მეკითხები?

დორინა. ანუელიკასაც შეეძლო. როცა დღევანდელი ზეიმი ახლოვდებოდა, რომანსებს გვიმდეროდა იმაზე, თუ რა ხდება წმიდა იოანეს დღეს დილით.

ანდრესი. უნ იცი რომელიმე რომანსი?

ადელა. ბევრი ვიცი, ეს ძველი რომანსებია, ბავშვობაში რომ გისწავლია და მთელი სიცოცხლე გახსოვს. უნ რომელი გინდა?

დორინა. არის ერთი შესანიშნავი სიმღერა უფლისწულზე, რომელსაც თავისი ცხენი ზღვაზე მიჰყავდა წყლის დასაღვეად.

ადელა (წყვეტს მუშაობას, თავს მალა სწევს და ჩაფიქრებული სახით მდერის.)

დილას წმინდა იოანეს დღესა
ქველმა პრინცმა ოლინოსმა
თვისი ცხენი წაიყვანა
ზღვაზე, წყლისა დასაღვეად.
ვიდრე ცხენი წყალსა სვამდა,
პრინცა ტკბილ სიმღერას მღერდა,
ცით კი ფრთამალი ჩიტები
გაუნძრევლად მას უსმენდნენ
და ქვეითნიც, გზად შავალნი,
ჩერდებოდნენ მოსასმენად.

მეზღვაურნიც შუა ზღვიდან
მისკენ აბრუნებდნენ გემებს...

ანდრეისი. კი მაგრამ მგზავრები და ჩიტები რატომ გაჩერდნენ?

ადელა. იმიტომ, რომ ეს სიმღერა ისეთი მშვენიერი იყო, როგორც სირინოზების გალობა.

ანდრეისი. ვისთვის მღეროდა იმ სიმღერას?

ადელა. ზარის უმღეროდა, დედოფლის ასულს.

ფალინი. ისინი დაქორწინდნენ?

ადელა. არა, ექვიანმა დედოფალმა ბრძანა ისინი დაეხოცათ. მაგრამ ქალწული თეთრი ვარდის ბუჩქად გადაიქცა, უფლისწული კი დიდ ვერხვად. და მათი ტოტები მანამ იზრდებოდნენ, ვიდრე ერთმანეთს არ გადაეხლართნენ.

დორინა. და მაშინ დედოფალმა ტოტების დაჭრა ბრძანა, არა?

ადელა. დიახ, მაგრამ მაინც ვერ შეძლო მათი გაყრა...

ბუჩქიდან უანჩა დაიბადა,
ვერხვიდან კი მძლავრი ქორი,
და ისინი განუყრელად
მალდა, ნათელ ცაში ქრიან!

ანდრეისი. უველაფერი ეს ადრე იყო. ახლა სასწაულები არ ხდება.

ადელა. მხოლოდ ერთი რამაა, რაც მარადჯამ მეორდება. ნამდვილ სიყვარულს სიკვდილიც კი ვერაფერს აკლებს. (მღერის.)

დილახ, წმინდა იოანეს დღესა
ქველმა პრინცმა ოლინოსმა
თვისი ცხენი წაიყვანა
ზღვაზე წყალის დასაღევად...

გავშვები (მღერიან). ზღვაზე, წყალის დასაღევად...

ადელა (ამჩნევს პაპას, რომელიც კიბებზე ჩამოდის და სიმღერის მოსასმენად შეჩერდება).
ხომ არაფერი გნებავთ, პაპავ?

პაპა. არა, არაფერი. სიზმარში ვარ-მეთქი, მომეჩვენა: შენ, ბავშვები და ეს ძველი სიმღერა... (მიდის მასთან.) რა კაბა გაცვია?

ადელა. დედას უნდოდა ეს ჩამეცვა დღევანდელ ზეიმზე.
გახსოვთ ეს კაბა?

პაპა. მახსოვს რომელია! თვითონ ანუელიკამ მოქსოვა და მოქარგა. ეს კაბა წმინდა იოანეს ღამეს ჩაიცვა. (უყურებს ნაქარგს) ეს კიდევ ვისია?

ადელა. მე ის ოთახში უკვე დაწყებული ვიპოვე.

პაპა. დედამ იცის?

ადელა. სწორედ მან მიბრძანა, დაამთავრო. მოგწონთ? ამ ოთხ წელიწადში ძაფები ცოტა გამობუნდა. (ახედავს.) ასე რატომ მიუყრებთ?

პაპა. შენ სულ უფრო და უფრო იცვლები... უფრო და უფრო ემსგავსები ანუელიკას.

ადელა. ეს თმის ბრაღია. დედას ასე დავარცხნილი მოსწონს.

პაპა. ჩემი აზრით, შენ როგორიც იყავი, ისეთი სჭობდა, არავის მგავდი.

ადელა. განა შემიძლია მას შევედარო, ვინც ამის მოქარგვა დაიწყო?

პაპა. შენ შენ უნდა იყო. თორემ მასავით ივარცხნი თმას, მასავით იცვამ, უკვე მთლად მას ემსგავსები... შეეშინდება ადამიანს.

ადელა. რატომ?

პაპა. არ ვიცი... უბრალოდ, აი, ვთქვათ, განძი რომ მოგპარონ და შენ სხვა იპოვო, ამ ნაპოვნს უკვე იმ ძველ ადგილას აღარ შეინახავ.

ადელა. არ მესმის..

პაპა. მე ისე ვთქვი. (მიდის სიღრმეში კარისკენ.)

ადელა. რა დაემართა დღეს პაპას?

დორინა. მთელი საღამო კართანაა დადარაჭებული.

- ანდრასი. თუ მესტირეს ელოდება, ჭერ ადრეა. ზეიმი მხოლოდ ღამით იწყება.
- ფალინი. ჩვენ წავალთ კიაკოკონების ხანაზავად?
- ადელა. ჰო, საცეკვაოდ და კიაკოკონებზე საბტუნაოდ!
- ანდრასი. მართლა? ადრე ჩვენ იქ არასოდეს გვიშვებდნენ, არადა, დამანული დარაბებიდან ზეიმის ხმა რომ გვისმოდა, ვგეუდებოდით.
- ადელა. დღეს კი უველანი ერთად წავალთ ზეიმზე.
- ფალინი. მეც?
- ადელა (მალა აიტაცებს). შენ უველაზე პირველი ხარ, საყვარელო! (მაგრად კოცნას. შემდეგ ძირს სვამს და წაუტყაბუნებს), აბა, წავედით დიდი კოცონისთვის ფიჩხის მოხაჭუჩებლად. ნეტა რას ჩავკეტილვართ აქა? მიწა იმისთვისაა, ვინც ზედ დარბის.
- ბავშვები. ვირბინოთ! ვირბინოთ!
- ფალინი (კართან ჩერდება). ხეებს რომ ქვები ვესროლო, თუ შეიძლება?
- ადელა. რატომაც არა?
- ფალინი. აი, მე გუშინ კიურეს ლედვის ხეს ქვა ვესროლე და უველამ უვირილი დამიწყო.
- ადელა. ალბათ, ლედვი ესხა.
- ფალინი. არა, უბრალოდ, ხის ძირში კიურე იდგა. ბავშვები სიცილ-ვისკისით გადიან. ადელაც იცინის.
- ბელბა (შემოდის). მადლობა ღმერთს, ამ სახლში სიცილი მესმის.
- ადელა (ისევ განაგრძობს ქარგვას). ესენი ხომ ბავშვები არიან.
- ბელბა. მას აქეთ, რაც სკოლაში დადიან და იქ დარბიან, სადაც მოგუწუნებთ, უკეთესადაც კი სძინავთ. მაგრამ სიმკაცრე მაინც არ აწყენდათ.
- ადელა. ჰო, გუშინ ანდრესი ცხვირდაჩეჩქვილი მოვიდა. უჩხუბია.
- ბელბა. არა უშავს. ქვეყანა არ დაიქცევა თანატოლებს თუ წაეჩხუბნენ, დაე, ძლიერნი, დონიერნი გაიზარდონ. უმცროსების ცემის უფლება კი არ უნდა მივცეთ. შენ უოჩალი ხარ... რაც შენ ამ თვეებში გააკეთე, მრავალი წლის მანძილზე ვერ შევძლებდი. შენ ის მოვარდნილი ქარი ხარ, უველა კარი რომ მოაღიავე.
- ადელა. რამდენიც და რაც უნდა გავაკეთო, თქვენს საკეთეს მაინც ვერ გადავიზღი.
- ბელბა (ჭურჭელს დალაგებს თაროებზე და გვერდით მოუჯდება ადელას, რათა მოეხმაროს.) ეს სახლი გაჩერებული საათივით იყო: კუთხეებში მიუუფული ბავშვები და გაშეშებული, გაქვავებული, სურათს მიციებული დიასახლისი. ახლა უველა მოძრაობს, საათის ჩიტიც კი მღერის.
- ადელა. მე ხომ არაფერი გამაჩნდა, სულ პატარა იმედიც კი, და უცებ ზევამ უველაფერი ერთხად მომცა: დედა, პაპა, ძმები — მთელი ცხოვრება, სხვისგან დაწყებული (ოდნავ ნაღვლიანად) 'ზოგჯერ შეჩვენება, რომ შეტისშეტია, რომ სიზმარში ვარ და კვლავ მარტოხელას გამეღვიძება იქ, მდინარის პირას....
- ბელბა (სწრაფად გადაიწერს პირჯვარს). გაჩუმდი, შენც მოგდის რაღა სადღესაწაულო ფიქრების (ახევეს გორგალს.) უცებ რად მოიწყინე?
- ადელა. არა! უბრალოდ, იმაზე ვფიქრობდი, რომ ბედნიერებისთვის კაცს უოველთვის რაღაც აქლია.
- ბელბა. ჰოო! (დაეინებით უყურებს). და ის რაღაც... შავთვალა და დეზებიანი ჩეელია?
- ადელა. მარტინია.
- ბელბა. ასეც ვფიქრობდი.
- ადელა. უველა დანარჩენს მოვწინვარ. მხოლოდ ის, ვინც ამ სახლში მომიყვანა, უცხოთვით მიუურებს. არცერთხელ არ უთქვამს ჩემთვის თბილი ხიტყვა.
- ბელბა. ასეთი ხასიათისაა. ნამდვილი მამაკაცები კარგად დაბრაწული პურივით არიან: რაც უფრო მაგარია ქერქი, მით უფრო ნაწია გული.
- ადელა. როცა მარტო ვრჩებით, უოველთვის გამონახავს საბაბს, რომ წავიდეს. ანდა ღუმს და ერთხელაც არ შემოგხედავს.
- ბელბა. მაშ, ასეა საქმე? ცუდია, ცუდი. როცა მამაკაცები გვაშტერდებიან, შეიძლება არაფერიც არ მოხდეს, მაგრამ როცა ვერ ბედავენ შემოხედვას, უველაფერი შეიძლება მოხდეს.
- ადელა. ამით რა გინდათ თქვით?
- ბელბა. რა და ის, რისი თქმაც შენ არ გინდა. ყური მიგდე, ადელა: თუ შენ ჩემთან ლაპარაკი

გინდა, მოდი; მიუკიბ-მოუკიბავად, პირდაპირ ვილაპარაკოთ. უფრო გაბედულად თქვი და ხიტყვებისა ნუ გეშინია, რას გრძნობ მარტინის მიმართ?

ადელა. მწყურია სიკეთით გადავუხადო, რაც მან ჩემთვის გააკეთა, მინდა ცეცხლი გავუხადო მაშინ, როცა სცივა, მინდა მასთან ერთად ვდუმდე, როცა დარდიანია.

ტელბა. სულ ესაა?

ადელა. აბა, სხვა რა უნდა მინდოდეს?

ტელბა. იმაზე არ გიფიქრია, რომ მამაკაცია და და კი არა, ქალი ხეირდება?

ადელა. ტელბა.. (შეშინებული აღგება.) ეს რამ გაფიქრებინათ!

ტელბა. უხრატოდ იმას ვამბობ, რომ ამაში უცნაური არაფერი იქნებოდა.

ადელა. ეს მუხანათობა იქნებოდა. მე ახლა ყველაფერში ანუელიკას ადგილი მიჭირავს, ისე, რომ მის ხსოვნას ჩირქს არ ვცხებ. მაგრამ რჩება კიდევ ერთი რამ, უკანასკნელი და წმინდა, რასაც ვერ შევებები. ვერამც და ვერამც!

შუქი ოღნაე მკრთალდება. შემოდის მარტინი, მათ რომ დაინახავს, შეჩერდება.

მარტინი (ტელბას) სახვევი არა გაქვს?

ტელბა. რად გინდა?

მარტინი. გუშინ მაჭა ვიღრძე, უნდა შევიხვიო.

ტელბა. გესმის, ადელა?

ადელა (მიღის მარტინთან). გუშინ რატომ არ თქვი?

მარტინი. ყურადღება არ მივაქციე. ალბათ, ფორანს რომ ვცლიდი, მაშინ ვიღრძე.

ტელბა. მში გუშინ ფორანი მთელი დღე ეზოში იდგა.

მარტინი (ცივად). აბა ალბათ, მაშინ ვიღრძე, როცა ხეებს ვსხლავდი ან ხარებს ვაბამდი. რაო, აუცილებლად უნდა მახსოვდეს?

ტელბა. მე რა, ხელი შენია.

ადელა (ფრთხილად უხვევს) გტკივა?

მარტინი. უფრო მაგრად მოუჭირე. კიდევ უფრო მაგრად. (ვიღრე ადელა შეხვევას დაამთავრებს, თვალს არ ამორებს.)

რატომ ჩაიცივი ეს კაბა?

ადელა. ეს ჩემი სურვილი არაა. მაგრამ თუ შენ არ მოგწონს...

მარტინი. შენ ეს კაბა რად უნდა ჩაიცივა. თუმცა, თუ გინდა, გეცვას. (აღის კიბეზე ჩერდება და გულთბილად ამბობს, თუმცა მისკენ არ იხედება.) გმადლობ.

ტელბა. ეგვი საქმეა. გაკლია, იმ ხელს უკბინო, რომელსაც შენი შორჩენა უნდა. (მარტინი მიღის.) აფხუხ, რომ კარგი კაკლის ჭობი არა მაქვს აფხუხ, რომ კარგი კაკლის ჭობი არა მაქვს!

ადელა (საქარგავს მობოქავს. ჩაფიქრებით ამბობს). ეგ ასეთი არაა, როცა მინდორს გაბუურებს ან თავის ცხენს ეაღერსება. მხოლოდ ჩემთანაა ასეთი...

შემოდის დედა.

მე უკვე მინდოდა თქვენს საქმეებზე დადამოხველა: გვარიანი გახეირება კი გამოგივიდათ!

დედა. ზვრებადღე მივედი, მაში ისეთი მშვენიერი საღამოა, ზაფხული გეგონება.

ტელბა. სოფელში ჩაიარეთ?

დედა. ჩავიარე. ვეღარც კი ვიცანი! ზვრები ღამის ქურაშია გამოსული, ახლა რამდენი ახალი ხეა! ბავშვებიც ისე მალე დაზრდილან, ბევრი არც მიცნობს.

ტელბა. თქვენ გეგონათ, სოფელს ეს ოთხი წელი ეძინა?

დედა. წისკვილის გზაზე კი ისეთი ვარდები მყვავის!

ადელა. წისკვილში იყავით?

დედა. ზო. ეს მითხარით, კვიკო სადაა?... კვიკო!

კვიკოს ხმა. მოვდივარ!

დედა (ადელას). აბა, შვილო, ახლო მოიწი, ან მე ბრმა ვარ, ან უკვე ბნელდება.

ადელა. უკვე ბნელა.

ტელბა ლამპას აანთებს.

დედა. თმა ცოტა გადაიწიე... აი, ასე... (ადელას თმაზე ხელს უსვამს, კაბის ნაკვეთებს უსწორებს.) ახლა, ზო, ის ასეთი იყო, თვალეზში ცოტა უფრო ღიაა, მაგრამ ასეთივე გამოხედვა მქონდა (თვალეზს უკოცნის).

ქართული
საზოგადოებრივი
წიგნობა

- შემოდის კვიკო გვირგვინის მოყვანილობის ზაბთებით მორთული თაიგულით ხელში.
- კვიკო. რას გვიბრძანებთ, დიასახლისო?
- დედა. შენი დოლაბი ცხავივითაა, ბორბალი გაფუჭებულია. ბორბლისათვის...
(კვიკო თვალით ქამს ადელას). გესმის?
- კვიკო. ა?.. დიახ, ქალბატონო.
- დედა. ბორბლისათვის ყველაფერს კოპიტი ხჭობია. ყველაფერს კი ხჭობია, ეს, რაღაცე გააკეთო. გესმის?
- კვიკო. ა? დიახ, ქალბატონო, ასეც ვიზამთ.
- დედა. წავალ, მეც ჩავიცვამ საზეიმოდ. ფარფლიან ქუდს დავიხურავ და ვერცხლის საყურეებს ჩამოვიკონწიალებ, როგორც ძველად ვიკეთებდი, როცა ბედნიერი ვიყავი.
- ტელბა. ცეკვების საყურებლად წავიდეთ?
- დედა. უკვე ოთხი წელია ჭიკოკონა არ მინახავს.
- ტელბა. ჭიკოკონა მეც მიფიცხებს სისხლს და, თუ ფეხები მომყვა, გარვენებთ პერმინ-დანგოს ეშხს.
- ადელა (მიდის დედასთან ერთად). დაიდალეთ? მე დამეყრდენით.
- დედა. გმადლობთ... შეილო...
ადიან კიბეზე.
- ტელბა. ზვრები, წისკვილი და ღამე ცეკვა კოცონთან. არნახული რაშაა. (ამჩნევს, რომ კვიკო თვალს არ აცილებს იმ ადგილს, საიდანაც გავიდა ადელა). ჰეი, თვალებს გაუფრთხილდი, თორემ ბუდიდან გადმოგიცვივა და კიბეზე აირბენენ.
- კვიკო. რაო, უურებაც არ შეიძლება?
- ტელბა. მხოლოდ დროის დაკარგვაა. უკვე ივახშმე?
- კვიკო. კარგა გემოზე. მაგრამ ადგილი კიდევ მონახება.
ტელბა ღვინოს უსხამს.
(უყურებს თაიგულს) თქვენ მოგწონთ ეს თაიგული? დაფნა, მუხის ტოტები, ყვავილები..
- ტელბა. ურიგო არაა, მაგრამ ერთი რატომაა? აღსკაღდს სამი ქალი ჰყავს.
- კვიკო. ეს თაიგული სამაგათო არაა. ეგ ამბავი წარსულს ჩაბარდა.
- ტელბა. რაო, ახალი გაიჩინე?
- კვიკო. ვითომ რა აუცილებელია, ეს ხომ უბრალოდ თაიგულია.
- ტელბა. ადელასთვის ხომ არ გინდოდა მოგერთმია?..
- კვიკო. ბევრს უნდა, მაგრამ ვერავინ ბედავს.
- ტელბა. რატომ?
- კვიკო. მარტინის გამო.
- ტელბა. მარტინი რა შუაშია? ეგ რა, ქმარია თუ საქმრო?
- კვიკო. არა, უბრალოდ ზოგი რამ ხალხს ვერ გაუგია.
- ტელბა. მაინც?
- კვიკო. მაგალითად... ახალგაზრდა ქალ-ვაჟი, არა და-ძმა, ერთ პერქვეშ კი ცხოვრობენ.
- ტელბა. ესლა მაკლდა! შენც კი, ვინც მათ იცნობ და მათ სახლში ჭამ პურს, ასე ფიქრობ?
- (იღებს დოქს). აბა, გაიმეორე, თუ ვაყვაცი ხარ!
- კვიკო. ეე, ცოტა ფრთხილად... მე არაფერს არ ვფიქრობ, ძალით ხომ არ გინდათ ამომქაჩოთ. მე იმას ვიმეორებ, რასაც აქ ყველა ლაპარაკობს.
- ტელბა. სად „აქ“?
- კვიკო. სადა და... აქ.. გარეთ, ლუდხანაში.
- ტელბა. ლუდხანაშიო. წმინდა ადგილი არ მომინახა! აი, სად ესვრიან ზურგში მეზობლებს ქვებს.
(გვერდით მიუჯდება და ღვინოს უსხამს). კარგი, ჰო, თქვი, რას ღაუბობენ ის წმინდა მარჩიელები?
- კვიკო. რახა და... ესაო, ისაო, ასეო, ისეო, მოგეხსენებათ: ქალის ენა — დანახავითაა.
- ტელბა. აბა, ეშმაკის მოდგმავ, მომყევი, რას სისინებენ ისინი თავიანთ ქადაგებებში. მიდი!
- კვიკო. რაო და, ვითომ ადელამ ისიც კი არ იცოდა, სად მომკვდარიყო, ახლა კი იმ სახლის დიასახლისიაო... და ყველაფერს პარავს ანუელაკასო... ახლა არა მარტო მის ტანსაცმელს ხმარობს, მის ზეწრებში წევსო. გუშინ ისინი მწყემსთან ერთად ჭიხვინებდნენ ამაზე, როცა მარტინი შემოვიდა.
- ტელბა. ღმერთო ჩემო! მარტინმა გაიგონა?

კვიკო. აბა, არა უცხად შემოვიდა, ცვილივით გაფითრებული. მწყემსს ხელი ჩაავლო, აი-ძულა დაჩოქილიყო და ისე წარმოეთქვა ადელას სახელი. მაშინ ბიჭებმა ჩაერივნენ და კარგადაც ელაპარაკნენ.

ტელბა. მო... მაგრად ულაპარაკნიათ, აღბათ იმიტომ იყო, დღეს რომ ხელი შეიხვია. მერე, მერე რა მოხდა?

კვიკო. მერე რა უნდა მომხდარიყო? ყველა გაძვრა-გამოძვრა, იგი კი მარტო დარჩა კი სახ-მელად... ღამე მშვიდობისა.

ტელბა (უცებ აიღებს მავიდიდან დოქს და ტოლჩას). ღამე მშვიდობისა მერე იყო, შე გაიძვერავე, შენა! ყოველ შემთხვევაში, დაიმახსოვრე და იმ მიკიტან ქალს გადაეცი, სხვისი ნაშუს-ღირსება ნუ ადარდებს, თავისას მოუაროს, თუ შეუძლია. მამაკაცებს რაც შეეხებათ, ნებისმიერი ქალი, მასზე თუნდაც ორჯერ ნაკლები საყვარელი რომ შეყავდა, — უკვე კახაა. წადი, მოუხვი აქედან! (უკვე სიღრმეში მდგარს კარიდან უყვირის.) იმ მიკიტან დედაკაცს გადაეცი, წყალი უფრო მეტი ჩაახსი-თქო ღვინოში. კვიკო გადის.

(მარტო დარჩენილი ქაქლანებს). რახაკვირველია აბა, სხვას ვის შეეძლო? ავი თვალი ავად ხედავს ყველაფერს... რა ენა აქვს! ლეში, თახხირი ეგა ჩამღრძვალი ხვლიკი! შემოდის პაპა.

პაპა. რას ქაქლანებ?

ტელბა (უკმაყოფილოდ). თქვენი რა საქმეა? მაინც რა ბზიკმა გიკბინათ: შემოდინხართ, გადიხართ, დარაჯობთ თითქოს, ვინმეს ელოდებით, თუ?

პაპა. არა. ადელა სადაა?

ტელბა. ახლავე ჩამოვა. ცოტათი გაახალიხდეთ, თორემ რაღაცნაირი ბნელი აზრები მოსდის თავში (ბუზღუნით ჩაუვლის გვერდს). კუდიანი ბებერი ხვირთქლი აგრემც მიწამ კი წაგიტანოს, ამინ! (გადის.)

პაუზა. პაპა ფანჯარაში გაყოფს თავს, ირგვლივ იხედება, ცას აპყურებს, ჩამოდის ადელა.

ადელა. შეძახდით, პაპა?

პაპა. ისეთი არაფერი, უბრალოდ მინდოდა შენახე. ტელბამ მითხრა, თურმე მძიმე აზრები გიტრიალებს თავში.

ადელა. სიხულელეა! წოგჯერ ხომ უშიწეზოდ წატირებაც კი სასიამოვნოა. ყველაფერი იმაზე მეტი მაქვს, ვიდრე ვიოცნებებდი. დედა იცვამს, რომ ციკვებზე წამიყვანოს, დღეს წლის ყველაზე ღამაში ღამეა. (ფანჯარასთან, სიღრმიდან). შეხედეთ, მთელი ცა ვარსკვლავებითაა მოჭედული. რა სავსე მთვარეა.

პაპა (ამ სიტყვების გაგონებაზე შეკრთება, ჩუხად ჩაილაპარაკებს) სავსე მთვარეა... რაც შენ მოხვედი, იმის შემდეგ უკვე შეშვიდედ გაივსო...

ადელა. მო? რა მოკლე დღეებია აქა!

პაპა (მხრებში მოპკიდებს ხელებს, თვალებში ჩასცქერის). სიშართლე მითხარი, გაფიცებ ყველაფერს, რაც წმინდად მიგაჩნია ბედნიერი ხარ?

ადელა. როგორ შეიძლება ბედნიერი არ ვიყო.

პაპა. შენ შე არაფერს მიშალავ?

ადელა. რა უნდა დაგიშალოთ? (აწრიალებული). თუმცა, ისე მგონია, დღეს შე კი არ ვმალავ რაღაცას, არამედ... რა მოვლით?

პაპა. ფიქრების ბრაღია. ნეტავი იმაში მაინც დამაჭერა, რომ ეს სიშმარი იყო. მაგრამ არა, ეს ხწორედ ის ღამე იყო, როცა შენ გამოჩნდი, შეიდი მთვარის უკან... ხორცილთ და სიხბლით სავსე...

ადელა. რომელ სიშმარზე ღაპარაკობ?

პაპა. ყურადღებას ნუ მიაქცევ, თვითონაც არ ვიცი, რას ვლაპარაკობ. უბრალოდ, გული შე-უბნება, რომ რაღაც საშიშროება გველის... რომ უბედურება ერთბაშად, უცხად დაგვატყდება თავს და ვერც ვერაფრის გაკეთებას შევძლებთ, და ვერც იმას ვა-ვიგებთ, საიდან დაგვატყდა... როდესმე მარტო თუ მოხვედრილხარ მთაში ქარიშხლის დროს?

ადელა. არახდროს.

პაპა. ამაზე საშინელი არაფერია. გრძნობ, ელვა კლაკვნა-კლაკვნით როგორ ადის ზემოთ და ზემოთ, თუ მოიკუნტები და ადგილზე გაირინდები, შენს თავზე იკლაკნება, მაგრამ

თუ გაიქცევი, მოგდევს და მოგდევს. შენც სუნთქვაშეკრული ელოდები გარდა-
უვალ განაჩენს... და გაპყრობს შიში, ცხენის დრუნჩივით რომ აგაძაგძაგებს!

ადელა (შეშინებული უყურებს და ხმამაღლა იძახის). დედა..

პაპა. ჩუმადა ნუ შეშინდი, შვილო. რატომ იყვირე ასე?

ადელა. თქვენ ისე უცნაურად ლაპარაკობთ...

პაპა. დამშვიდდი, ყველაფერმა გაიარა. გამიმეორე, რომ შენს სულში ბევრად ნაკლებია არაა,
რომ სავსებით ბედნიერი ხარ, რათა მეც მშვიდად ვიყო.

ადელა. თქვენს თავს ვფიცავარი ჩემი არ გქერათ? მე ისე ბედნიერი ვარ, რომ ამ სახლში
გატარებული ერთი წუთი ყველა წარსულ წელს შირჩევნია.

პაპა. გმადლობ, ადელა. ახლა კი ერთი რამე აღმიტყვი: ამაღამ ცეცხლების დროს ერთი ნაბიჯითაც
არ მოშორდეს გვერდიდან. და თუ გაიგონე, რომ რაღაც უცნაური ხმა გიხმობს,
უფრო მაგრად ჩამკვიდე ხელი და არ გაინძრე. მპირდები ამას?

ადელა. გპირდებით.

პაპა (ხელს დაუჭერს. უცებ რაღაცას იყურადებს). გესმის?

ადელა. არა.

პაპა. ვიღაც მოდის სახლისკენ კალოდან.

ადელა. შო. ბიჭები არიან. თაიგულებს ისვრიან ფანჯრებში.

პაპა. ღმერთმა ქნას... (გადის.)

ადელა: შეწუხებული გააყოლებს თვალს. შემდეგ ნელა წავა სიღრმის კარისკენ. იქ
გამოჩნდება მწირი ქალი. ადელა ჩერდება.

მწირი ქალი. საღამო მშვიდობისა ქალიშვილო!

ადელა. ღმერთი იყოს თქვენი მფარველი. სენიორა, თქვენ ვინმეს ეძებთ ამ სახლში?

მწირი ქალი (შემოდის). მე პაპა მელოდება. ჩვენ მეგობრები ვართ. შენ კი არ გახსოვარ?

ადელა. გიხსენებთ... ძალზე ბუნდოვნად.

მწირი ქალი. ჩვენ ერთადერთხელ ვნახეთ ერთმანეთი, ცეცხლის ახლოს... მაშინ, როცა მარ-
ტინმა მდინარიდან მოგიყვანა. რატომ დაბრუნე თვალი?

ადელა. არ მინდა იმ დღის გახსენება. ჩემი ცხოვრება მეორე დილიდან დაიწყო.

მწირი ქალი. იმ ღამეს სხვანაირად ლაპარაკობდი. შენ თქვი, წყალში ყველაფერი იოლი და
შეებისმომგვრელი იყო.

ადელა. მე არაფრის იმედი არ მქონდა. არ ვიცოდი, რას ვლაპარაკობდი.

მწირი ქალი. მესმის. ყოველ წუთს თავისი ხიშართლე აქვს, დღეს შენ საზეიმოდ გიცემციმებს
თვალეები და საზეიმო საშოსელიც გაცვია, ამიტომ შენი სიტყვებიც საზეიმოდ
ჟღერს. მაგრამ ვაითუ კახის შეცვლასთან ერთად ისინიც შეგეცვალოს. (მიაყუდება
კვერთხს) შემორბიან ბავშვები და ურჩამულით შემოებეგვიან მწირ ქალს.

დორინა. ეს თეთრხელეა მწირი ქალია!

ფალინი. ჩვენ ისე ხშირად გიგონებდით! ზეიმზე ჩამოხვედი?!

ანდრესი. კოცონს მე გავაჩადებ, როგორც უფროსი შენ ჩვენთან წამოხვალ?

მწირი ქალი. არა, როცა ბავშვები ცეცხლს ახტებიან, ჯობია მე მოშორებით ვიყო.
(ადელას.) ესენი ჩემი საუკეთესო მეგობრები არიან. ჩემთან დარჩებიან.

ადელა. შე არ დაგპირდებით?

მწირი ქალი. ჭერჭერობით არა. შენ ცეცხებზე წახვალ?

ადელა. შუალაშით, როცა ჭიკაძეონები დაინთება.

მწირი ქალი. ჭიკაძეონებს მდინარის პირას ანთებენ, არა?

ადელა. მორევთან.

მწირი ქალი (დაუინებოთ უყურებს). კეთილი. ჩვენ კიდევ შევხვდებით ერთმანეთს... მორევთან.
ადელა თვალებს დახრის და გადის.

ფალინი. ამდენ ხანს რატომ არ დაბრუნდი?

ანდრესი. უკვე ვიფიქრეთ, რომ შენ ხაერთოდ არ მოხვიდოდი!

დორინა. ბევრი იმოგზაურე მას შემდეგ?

მწირი ქალი. ბევრი. თოვლიან მთებზეც ვიყავი, ჭვიშნარ უდაბნოებშიც, კენჭით მოფენილ
ზღვის ხანაპიროებზეც. ასე სხვადასხვანაირი ქვეყანა გამოვიარე, მილიონი გზა...
და ყველას ერთგან მივყავარ.

დორინა. რა დიდებულია — ამდენ მოგზაურობას რა სჯობია!

ფალინი. და შენ არასოდეს ისვენებ.

მწიბრი ქალი. არასოდეს. მხოლოდ ერთხელ დავისვენე, როცა აქ დავიძინე.
 ანდრეასი. მაგრამ დღეს დაძინება არ შეიძლება. დღეს წმინდა იოანეს დღესასწაულია
 დორინა. სხვა სოფლებშიც ანთია ამდენი კოცონი?
 მწიბრი ქალი. ყველა სოფელში ასეა.
 ფალინი. რატომ?
 მწიბრი ქალი. მზის სადიდებლად ანთებენ. ეს წლის ყველაზე გრძელი დღე და ყველაზე მოკლე
 ღამეა.
 ფალინი. მაგრამ წყალი განა ყოველთვის ერთნაირი არაა?
 მწიბრი ქალი. არა, ადამიანებს ერვენებათ მხოლოდ ასე.
 ანდრეასი. ამბობენ, ცხვრებს შუალამით თუ დაბან, მგლები აღარ შეჭამენო.
 დორინა. ქალიშვილი კი, რომელიც განთიადზე დუმფარას მოწყვეტს, ერთ წელიწადში გათ-
 ხოვდებაო.
 ფალინი. ამ ღამით წყალი რატომაა მოჭადლოებული?
 მწიბრი ქალი. ეს ხომ ნათლისღების ღამეა. ქრისტე სწორედ ასეთ ღამეს მონათლეს.
 დორინა. მე ვნახე ერთი სურათი. წმინდა იოანეს ირმის ტყავი აცვია და უფალი ზღვაში
 დგას მუხლამდე.
 ანდრეასი. მდინარეში.
 დორინა. ეს ხუდ ერთია.
 ანდრეასი. ხუდ ერთი ხუდაც არაა. ზღვა ისაა, რასაც მხოლოდ ერთი ნაპირი აქვს, მდინარეს
 კი — ორი.
 ფალინი. ეს ხომ მაინც აქ არ ყოფილა, ძალიან შორს და ძალზე დიდი ხნის წინათ იყო.
 მწიბრი ქალი. ამ ღამეს ყველა მდინარეში იორდანის წვეთებიც მოედინება ქვეყნად. ამიტომა-
 ცაა წყალი მოჭადლოებული.
 ბავშვები აღფრთოვანებულნი შესცქერიან მწიბრი ეფერება. შემოდის პაპა და მას,
 რომ დაინახეს ბავშვებს შორის, ღამის იყვიროს.
 პაპა. ბავშვებს მოშორდი, მოშორდი! ხელი არ ახლო, გესმის.
 შორიდან ისმის ფლეიტებისა და დაფდაფების ხმა.
 ბავშვები წამოხტებიან.
 ანდრეასი. გესმის, პაპა, ფლეიტა უკრავს!
 ბავშვები (ერთხმად). მუსიკა უკრავს! უკვე დაიწყო!
 გარბიან.
 პაპა. მაინც მოხვედი?
 მწიბრი ქალი. შენ არ შელოდი?
 პაპა. ვიმედოვნებდი, რომ დაგვივიწყებდი.
 მწიბრი ქალი. მე ჩემს დანაპირებს ყოველთვის ვასრულებ, თუმცა ზოგჯერ კი გულისტკივილით.
 პაპა. არა მჭერა შენი გულისტკივილისა. გულისტკივილს რომ გრძნობდე, წლის ამ ყველაზე
 მშვენიერ ღამეს არ მოგვადგებოდი.
 მწიბრი ქალი. მე არ შემიძლია თვითონ ავირჩიო ვინმე. მე მხოლოდ სხვას ვემორჩილები.
 პაპა. სიცრუეა! რატომ მომატყუე იმ დღეს? შენ მიტხარი, თვითონ დამიძახებო. ვანა მე და-
 გიძახე? ან ამან დაგიძახა?
 მწიბრი ქალი. ჭერ კიდევია დრო. ღამე ეს-ესაა დაიწყო, ყველაფერი შეიძლება მოხდეს!
 პაპა. წადი, გივედრები. შენ საკმაო უბედურება მოუტანე ამ ოჯახს.
 მწიბრი ქალი. მე მარტო ვერ დავბრუნდები.
 პაპა. მე წამიყვანე, თუ გინდა. წაიყვანე ჩემი ფარა, წაიღე ჩემი მოხავალი, ყველაფერი, რაც
 მებაღია. მაგრამ ნუ გაატიალებ ამ ოჯახს, როგორც მაშინ, როცა ანუელიკა წაიყვანე.
 მწიბრი ქალი (უდილობს გაიხსენოს.) ანუელიკა... ეს ვინაა.. ვინაა ეს ანუელიკა, ვისზეც ყველანი
 ლაპარაკობთ?
 პაპა. შენ მეკითხები ამას? შენ, ვინც გაგვძარცვე?
 მწიბრი ქალი. მე?
 პაპა. გაიხსენე დეკემბრის ერთი ღამე და მორევი. ამ ოთხი წლის წინათ... (ყელიდან იხსნის
 და უჩვენებს მედალიონს). აი, შეხედე ამას. მის ყურებში ჭერ ისევ საქორწინო სიმ-
 ღერები ეღერდა, ტუჩებზე კი ჭერ არ მქონდა შემშრალი პირველი კოცნის გემო. რა
 უყავი მას?
 მწიბრი ქალი (ათვლიერებს მედალიონს). ღამაში გოგოა... მარტინის ცოლი ეს იყო?

პაპა. მხოლოდ სამ დღეს იყვნენ ერთად. ვითომ არ იცი? თავს ნუ იკატუნებ.
 მწირი ქალი. თავის მოკატუნება მე არ შემიძლია. გეუბნები, არ ვიცნობ და არც არასდროს
 მინახავს-მეთქი (უბრუნებს მედალიონს.)
 პაპა (უყურებს, ვერა და ვერ დაუჯერებია.) არ გინახავს?
 მწირი ქალი. არასდროს.
 პაპა. კი მაგრამ, მაშინ. სადაა? (მხრებში წაავლებს ხელს, აგზნებით).
 მწირი ქალი. მდინარეში ეძებს? მარტინიც ეძებდა?
 პაპა. მარტინს არ უძებნია. იგი ოთახში ჩაიკეტა. (უცქერის. უცებ შეშფოთებით) ეს რატომ
 მკითხე?
 მწირი ქალი. არ ვიცი... აქ რაღაც საიდუმლოებაა დამარბული, რომელიც უნდა ამოვიცნოთ.
 პაპა. შენ თუ არ იცი, სხვამ ვიღამ უნდა იცოდეს?
 მწირი ქალი. მან, ვინც ანუელიკასთან ყველაზე ახლოს იყო. შესაძლოა, მარტინმა იცოდეს.
 პაპა. შეუძლებელია. რისი გულისთვის მოგვატყუებდა...
 მწირი ქალი. სწორედ ესაა საკვირველება. (სწრაფად და ხმამაღლა). ჩუმად, პაპა. ის მოდის.
 მარტა დამტოვე.
 პაპა. შენ გინდა, რომ...
 მწირი ქალი (მბრძანებლურად). მინდა ვიცოდე, რა მოხდა! დამტოვე-მეთქი
 პაპა გადის. (მიდის სიღრმის კართან და ხმამაღლა იძახის.)
 ადელა.. (სწრაფად იმალება).
 კიბეზე ჩამოდის მარტინი. შემოდის ადელა.
 ადელა. შენ შეძახდი?
 მარტინი. მე არ დამიძახნია.
 ადელა. უცნაურია. მაშასადამე. მომესმა?
 მარტინი. მაგრამ გეძებდი კი. მინდა რაღაც გითხრა.
 ადელა. ალბათ, ძალზე მნიშვნელოვანი, რაკი შეძებდი. აქამდე ხულ გამიბოდი.
 მარტინი. მე მჭევრმეტყველი არა ვარ და ერთი სიტყვით გეტყვი სათქმელს — მშვიდობით.
 ადელა. სადმე მიემგზავრები?
 მარტინი. ხვალ, მებრებთან ერთად... კასტილიაში.
 ადელა. ასე შორს... სხვამ ყველამ იცის ესა?
 მარტინი. ჯერ არა. მინდოდა პირველს შენ გაგეგო.
 ადელა. შენ უკეთ იცი. მერედა, დიდხანს დარჩები იქა?
 მარტინი. რამდენ ხანსაც საჭირო იქნება. ეს ჩემზე არაა დამოკიდებული.
 ადელა. ვერ გამოვივა. ასე შორს უცაბედად, ყველასგან ჩუმად არ მიდიან... თითქოს გარბიხა-
 რო. რისთვის მიდიხარ კასტილიაში?
 მარტინი. რა მნიშვნელობა აქვს. ან საქონელს ვიყიდი, ან ვენახის ნერგებს. ერთადერთი, რაც
 მჭირდება, — წახვლია. ასე ხჭობია ორივესთვის.
 ადელა. ჩვენ ორივესთვის?
 მარტინი. ჩვენ ერთგერქვეშ ვცხოვრობთ და არ მინდა სოფელში ყველანი შენს სახელს ჩირქს
 ცხებდნენ.
 ადელა. კი მაგრამ, რისი თქმა შეუძლიათ? პირველივე დღიდან ძმასავით გიყურებდი და თუ
 რამე წმინდა გამაჩნია, ეს ანუელიკას ხსოვნაა. (მიდის მარტინთან). არა, მარტინ,
 აქ რაღაც უფრო დიდი ამბავია, შემომხედე თვალეებში ხომ არ მიმაღავ რამეს?
 მარტინი (ცივად). თავი დამანებე!
 ადელა. თუ ხალხის გეშინია, საჭაროდ ვიყვირებ, ეს სიცრუეა-მეთქი
 მარტინი (იფეთქებს). მერე რა გამოვა, თუ შენ საჭაროდ იყვირებ, მე კი არ შემიძლია და-
 ვიყვირო თუ გაგირბივარ, როცა მარტონი ვრჩებით, თუ არ შემიძლია გელაპარა-
 კო და თვალეებში გიყურო, თუ მინდა თავი დავიცვა იმისგან... რაც მათ ჩემზე ადრე
 გაიგეს! რა ბედენაა კედელზე თავის ხეთქება და ლოგინში წრიალი: „არა და არა“,
 როცა მთელი არსება ყვირის: „მიყვარს, მიყვარს!..“
 ადელა. მარტინ!
 მარტინი (ძლივს ერევა თავს). მე არ მინდოდა შენთვის ეს მეთქვა, მაგრამ ეს გრძნობა ჩემზე
 ძლიერია, მაპატიე...
 ადელა. გაპატიო?.. რა უცნაურად უღერს ეს სიტყვა ახლა! ეს შე უნდა ვითხოვო პატიება, მაგ-
 რამ არ ვიცი, ვის ვთხოვო და როგორ. რა მემართება? უნდა ვიტყვო, არადა, მარ-

ღვებში მთელი სისხლი ნიჟღერს, როგორ მეშინოდა შენგან ამ სიტყვის გაგონება, ახლა კი სხვა არაფერი მინდა მესმოდეს..

მარტინი (მოეხვევა.) ადელა...

ადელა (მას ჩაბუტებული). სხვა არაფერი მინდა..
მარტინი კოცნის, სამარისებური სიჩუმე. პაუზა.

მარტინი. ახლა როგორ იქნება ჩვენი საქმე?

ადელა. ამას რა მნიშვნელობა აქვს? შენ თქვი, მიყვარხარო. ასეც ვინმე უნდა სიტყვებიც მეყოფა იმისთვის, მთელი სიცოცხლე ბედნიერი ვიყო. ახლა მე ამ სახლიდან წავალ.

მარტინი. არა!

ადელა. ეს აუცილებელია. შენ გგონია, დედა დათანხმდება? მისთვის ჩვენი სიყვარული ანუ ელიკას ხსოვნის შებილწვაა.

მარტინი. და შენ გგონია, ანუ ელიკას ხსოვნას შეეძლო ჩვენი გაყრა? მიცვალებულნი უძღურნი არიან!

ადელა. იგი ძლიერია. იგი უჩინრად მართავს აქაურობას და მას პირველი მე ვემორჩილები.

მარტინი (გადაკრთით). მომისმინე, ადელა... მე შეტი არ შემიძლია ვინმეს უნდა გავუწიარო ჩემი გულისტქმა, ვინმეს უნდა გავუშხილო სიმართლე, რომელიც სულს მიხუთავს. ანუ ელიკა არ იყო ის ნათელი ხატება, რომელიც შენ წარმოისახე. მთელი ეს მოგონებები მასზე სიცრუეა, წყალზე დაცემული ათინათები.

ადელა. არა, გაჩუმდი! როგორ შეგიძლია ასე ილაპარაკო ქალზე, რომელიც გიყვარდა?

მარტინი. მიყვარდა და ძალიანაც. მაგრამ უმჯობესი იქნებოდა ნაკლებ მიყვარებოდა. მაგრამ შენ უნდა იცოდე! უნდა იცოდე, რომ მთელი მისი ცხოვრება სიცრუე იყო. ისევე, როგორც მისი სიკვდილი.

ადელა. ამით რისი თქმა გინდა?

მარტინი. კიდევ ვერ მიხვდი? ანუ ელიკა ცოცხალია. ამიტომ გვთხოვს იგი ერთმანეთისაგან.

ადელა. ეს შეუძლებელია! (სკამზე ეცემა. ანგარიშშიუცემლად იმეორებს). შეუძლებელია! (ხელისგულებით იფარავს სახეს და ასე უსმენს მარტინს).

მარტინი. ყველას ახსოვს ის დრო, როცა ჩვენ სახიმო და საპატარძლო ვიყავით. ერთგულეობა და სინაზე. მშვიდი მწერა და ბედნიერი სიცოცხლე, რომელიც ახალმოთბული ბაღის სუნს ფენდა მიდამოს... შემდეგ კი იგი გაემგზავრა საქორწინო ხამოსელის შესაძენად. ამისთვის რამდენიმე დღე დასჭირდა, მაგრამ ხულ სხვანაირი დაბრუნდა. უკვე დამფრთხალი თვალები ჰქონდა და მის ხმას თითქოს მდინარის სილა აბზობდა. ეკლესიაში ფიცს რომ დებდა, ძლივს ხუნთქავდა, ხოლო თითზე ბეჭედს რომ ვაცმევდი, ხელები უკანკალებდა. მე კი... ჩემი მამაკაცური ხიამაყე შეიშობდა. მე ბრბოში ვერც კი შევამჩნიე ერთი უცნობი, რომელიც მოხახხამის კალთით მალავდა შტვრიან ჩექმებს და შორიდან უთვალთვალეობდა ჯვრისწერას. ანუ ელიკას სამი დღე სიცხე ჰქონდა და, რაკი ეგონა, მეძინა, ბალიში სახეჩარგული ტიროდა. მესამე ღამეს, როცა მდინარისკენ მიმავალი დავინახე და უკან გავხვი, უკვე გვიან იყო: თვითონ ახსნა ნავი და გავიდა გაღმა ნაპირზე, სადაც ის კაცი ელოდებოდა ორი ცხენით...

ადელა (განრისხებით). და შენ ასე თავისუფლად გაუშვი? შენ, საუკეთესო მოჭირითე მთიელი, გულზე ხელეხდაკრეფილი ტიროდი?!
მარტინი. მთელი ღამე გიუივით ვაქენე ცხენი — თოფი ჩახმახზე მეყენა, დეუბიც დასისხლიანებული მქონდა. მთელი ღამე ვაქენე, ვიდრე მზე არ ამოვიდა.

ადელა. რატომ დუმდი?

მარტინი. აბა, რისი გაკეთება შეშეძლო? თავიდან მინდოდა შეთქვა, რაც მოხდა, მაგრამ შემდეგ, როცა მისი მანდილი მორევში იპოვეს და ლაპარაკი ატყდა, დაიბრჩოო, მივბვდი, ყველაფერს დუმილი აჯობებდა.

ადელა. ეს მისი დედისა და ძმებისთვის გააკეთე?

მარტინი. არა.

ადელა. აბა, შენთვის? მამაკაცური ხიამაყის გამო?

მარტინი. არა, ადელა. მე ასე გულნამცეცა კაცი არა ვარ. ეს მხოლოდ მისი გულისთვის გავკმთე. სიყვარული ერთბაშად არ ქრება... სიმართლის თქმა კი თითქმის ყველას თვალწინ მის გაშიშვლებას ნიშნავდა. ახლა თუ გესმის, რატომ მივდივარ აქედან?

იმიტომ, რომ მიყვარხარ და არ შემიძლია ეს უველას გასაგონად ვითხრა. შენ შეგედლო ჩემთვის უოფილიყავი უველაფერი, რაც ის არ იყო. მე არ შემიძლია ცხოვრება ამ სახლში, სადაც მას აქებ-ადიდებენ, მე კი ორგზის ვწყევლობ: სიყვარულისთვის, რომელიც მაშინ არ მაჩუქა და იმისთვის, რომ ახლა ამ სიყვარულს მართმევს. მშვიდობით, ადელა... (გადის).

მარტო დარჩენილი ადელა ქვითინებს. მწირი ქალი გამოჩნდება სიტყვებში და უსიტყვოდ, ადღევებული უყურებს. შორიდან მოისმის მოზეიმეთა მსიარული ხმაური. ბავშვები შემოდინ ადელასთან და მიიბებენ.

ფალინი. ახლა პირველ კოცონს დაანთებენ!

დორინა. ისინი ნავს კაზმავენ, რათა იმ ნაპირზე გავიდნენ!

ანდრესი. გვირგვინიანი გოგოები კი სასიმღეროდ იყრიბებიან!

დორინა. უკვე იწყება ცეკვები! წავედი!

ადელა ცრემლებს მალავს და სწრაფად აღის კიბებზე. გაოცებული ბავშვები მწირი ქალისკენ მიტრიალდებიან. რატომ ტირის ადელა?

მწირი ქალი. იმიტომ, რომ ეგ ოცი წლიხა... და თან ახეთი ღამაში ღამეა.

ანდრესი. შენ კი, პირიქით, ძალზე კმაყოფილი ხარ. როგორ გიბრწყინავს თვალები!

მწირი ქალი. უბრალოდ, არ მესმოდა, რა მინდოდა ამ სახლში. ახლა კი უცებ უველაფერი ნათელი გახდა!

ფალინი. რა გახდა ნათელი?

მწირი ქალი. ერთი მართალი ამბავი გავიგე, რომელიც ზღაპარსა ჰგავს. როდესმე, როცა მოხუცდებით, თქვენს შეილიშვილებს მოუყვებით. გინდათ ვიამბოთ?

ბავშვები. გვიამბეთ!.. გვიამბეთ!

იატაკზე სხდებიან მის გვერდით.

მწირი ქალი. იყო და არა იყო რა, იყო ერთი სოფელი... რა თქმა უნდა, თაფლისფერი ძროხებიცა და სიმინდის ყანებში მოყვავილდე ვაშლის ხეებიც. მდინარის ნაპირს შეფენილი ჭოგვივით მყუდრო იყო სოფელი.

ფალინი. როგორც ეს, არა?

მწირი ქალი. როგორც ეს. მდინარეში კი იყო ერთი ღრმა ადგილი, სადაც ბავშვებს ახლოს არ უშვებდნენ და ეუბნებოდნენ, მის ფსკერზე არისო სხვა სოფელი, თავისი მწვანე ეკლესიითა და საუცხოო ზარებით, რომელთა რეკვაც ხშირად ისმისო წმინდა იოანეს ღამეს.

ანდრესი. მორევივით, არა?

მწირი ქალი. მორევივით. და იმ სოფელში ცხოვრობდა ერთი ქალიშვილი, ისეთი ღამაში, მიწიერს არ გავდა. მოხუცები მის დანახვაზე ქუდს იხდიდნენ, ქალებს კი მასთან მიბყავდათ ავადმყოფი ბაღლები, რომ მას ხელი შეეხო.

დორინა. აწყელიკასავით?

მწირი ქალი. აწყელიკასავით. და ერთხელ ის ქალიშვილი მორევში გაქრა. საცხოვრებლად გადავიდა იმ შორეულ სახლებში, რომელთა ფანჯრებსაც ცივი ჩიტებისვით ეხლებიან თევზები. მთელი სოფელი ამოდ ეძებდა მას შემოდან. ქალიშვილი ცოცხლობდა ჭადოსნურ უშფოთველ სიწმირებში, თავისი თმითა და ფერმკრთალი ხელებით წყალმცენარეებს ეალერხებოდა. ასე გადიოდა დღეები, წლები... უველამ უკვე თითქოს მიივიწყა იგი. მხოლოდ დედა ელოდებოდა მას, სულ სასწაულის იმედი ჰქონდა და სასწაულიც მოხდა. სიმღერებითა და ცეკვებით ახმთანებულ, კიაკოკონებით გაბრდღვიალებულ ერთ ღამეს წყალში მდინარე მზეთუნახავი გამოჩნდა. ახლა კიდევ უფრო ღამაში იყო, მისი ნაწი ხელებისთვის წყალსა და თევზს არა ევნოთ, მისი ხუჭუჭა თმა და ბაგეებზე დაფენილი მშვიდი ღიმილი დიდებული სანახავი იყო... თითქოს ამდენი წელი ერთ წამში გაფრინდაო ფსკერზე.

ბავშვები ერთხანს ჩუმად სხედან მოსმენილის შთაბეჭდილებით.

დორინა. რა უცნაური ამბავია!.. როდის მოხდა ესა?

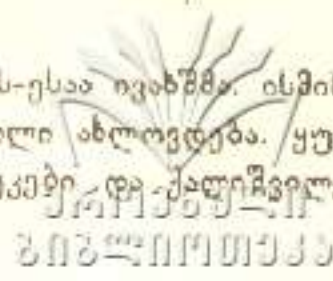
მწირი ქალი. ეს ჭერ არ მომხდარა. მაგრამ სადაცაა მოხდება.. განა არ გახსოვთ, რომ ამ ღამეს მთელი ქვეყნის მდინარეებში იორდანის წყლის წვეთები მოედინება!

ფარდა

გომობა მოქმედება

მოქმედება იქვე ხდება — ერთი საათის შემდეგ, ოჯახმა ეს-ესაა ოჯახშია, ისმის მიყ-
რუბული საზეიმო მუსიკა. მოსეირნეთა ზმაური და სიცილი ახლოვდება. ყურთამ-
დე მოღიავებული სიღრმის კარიდან შემოიჭრებიან ჭაბუკები და ქალიშვილები.

პირველი ზაბუპი. ბეი, ვინა ხართ?.. უველას გძინავთ?
ქალიშვილები. ადელა!.. ადელა!

ბაკის მხრიდან გამოჩნდება კვიკო.
პვიპო. ცოტა ჩუმად იყავით! მანდი ჩვენ სახლში ვართ. ვის ეძებთ?

მეორე ზაბუპი. ადელა სად არის?
პირველი ქალიშვილი. დღეს ზომ აღარ ჩაკეტავთ მას?
პირველი ზაბუპი. გამოუშვი გოგო, უმაწვილო, არ მოვიტაცებთ.

პვიპო. მე რა, ოჯახის უფროსი კი არა ვარ, ადელას თუ ცეკვაზე წასვლა მოუნდება, გამ-
ყოლხაც იბოვის.

მეორე ქალიშვილი. მარტანს?
მესამე ქალიშვილი. არა მგონია. მარტინი მოღუშული დაიარება აქეთ-იქით და შორიდან
უყურებს ცეცხლს, როგორც მგელი წამთარში.

პირველი ზაბუპი. რატომ არ ეძახი?
პირველი ქალიშვილი. სირცხვილია და მეტი არაფერი. მაისის მწესავით გოგოა. სახლში
ორი ახალგაზრდა კაცია, უთაიგულოდ კი მარტო ეს ერთი ფანჯარაა დარჩენილი.
პვიპო. მე არავისთვის მითხოვია რჩევა. ასე რომ, თუ ხალაქლაქოდ მოხვედით, შეგიძლიათ
მიბრძანდეთ.

მეორე ზაბუპი. ჩვენ შეუა გვჭირდება კოცონისთვის.
პირველი ქალიშვილი. ეს კოცონი დიდხანს ემანხოვრებათ. ის ხეებზე მაღლა აიჭრება, მდი-
ნარეს გაათბობს, მთებში კი ეგონებათ, უკვე გათენდაო.

პვიპო. ე მანდ მთებს არ წაუყიდოთ ცეცხლი...
პირველი ზაბუპი. არც უმაგისობა იქნება, მე მგონია! მემკვიდრე ქალბატონმა ორი ურემი
ხმელი თივა მოგვცა.

მეორე ქალიშვილი. ალკალდმა კი — უამრავი ფინჩი.
მეორე ზაბუპი. მალაროელებმა — მთელი ურემი ნახშირი, მეტიც კი!
მესამე ქალიშვილი. თქვენ რას მოგვცემთ ზეიმისთვის?

პვიპო. ამას დიანახლისი მოგახსენებთ.
ხმაზი. ტელბა! ტელბა!

კიბეზე გამოჩნდება საზეიმოდ ჩაცმული ტელბა, მოსასხამი აქვს მოხურული.

ტელბა. რა ღრიანცელია?
პირველი ქალიშვილი. რაშე გეკნებათ წმინდანისთვის?
ტელბა. ცოტა ჩუმად, თორემ მეტიმეტად კეთილშობილური ყურები მასხია: უვირილი არ
მესმის.

პვიპო. ეგენი კარდაკარ დადიან და ფინჩს აგროვებენ.
ტელბა. კეთილი, ასეო წესი, მაგრამ როცა თხოულობ, უვირილი რა საჭიროა.
პირველი ზაბუპი. რა შეიძლება ავიღოთ?

ტელბა. გარეთ ნახავთ ტორფის ფორანს და ორ ჩინებულ ხარს. არა, გააცილეთ, კვიკო.
ჭაბუკები და კვიკო ხალში ვადიან.

მეორე ქალიშვილი. ტორფი მაგრად იწვის, წითელი აღი აქვს.
მესამე ქალიშვილი. მე კი ერიკა უფრო მომწონს, იგი ნელა, მაგრამ ლამაზად იწვის.
მეორე ქალიშვილი. შეათავას კი ბევრი ნაპერწკალი ცვივა და ცეცხლში მწვანე კუდიანივით
იქლავნება.

ტელბა. ე, რა მოლაუბებები ყოფილან.. არადა, რა შორთულ-მოკაზმულნი არიან დღეს უვი-
ლანის

პირველი ქალიშვილი. შენეთ დეიდასაც, რა ლამაზია.
ტელბა. აღბათ, კარადაში არც არაფერი დაუტოვებიათ — უველაფერი ზედ ჩაუცვამთ! მთელი
წელი ამ ერთი ღამისთვის იქსოვდნენ საცმელს!
მესამე ქალიშვილი. ვაი რომ, ეს ღამე უველაზე მოკლეა წელიწადში. პერანგი ცვარში გაუ-
კიდეთ, რომ ბედნიერება მომიტანოს და უბედურება ამარიდოს.

პირველი ქალიშვილი. მე კი განთიადზე ჩემს გულსაბამებს წყაროში ჩავყრი ,რომ ამოტივტივდნენ და ბედნიერების წელი მომიტანონ.

ბებუბა. ხედავ, ერთი ღამისგან რამდენ სასწაულს გამოიღიან. (შეორე ქალიშვილს) შენა კიდე, ტურფა, ეკლესიაში ფეხშიშველი რაღას მიღინარ? გაცოფდები.

მეორე ქალიშვილი. ვიავადმყოფე და ავ ხულს ვიშორებ.
ბებუბა. ჰე, ჰე, ამაზე ნათქვამი: „ქვისგან შეშინებულ ძალს კენჭისაც შეშინებულნი ყველა იცინის. შემოდინა ქაბუკები.“

პირველი ბაბუა. ფორანი მზადაა, ყველანი ერთად მივდივართ!
ქალიშვილები. მივდივართ!
მეორე ბაბუა. დეიდა, თქვენც ჩვენთან ერთად წამოდით! (წიწილებსავეით აქუჩებს ქალიშვილებს.) აბა. წიპა-წიპა-წიპა!
ყველამ სამყურა მოაგროვოს!
(შემოეხვევიან ტელბას და ძალით გაპყავთ გარეთ, მღერიან).

ყველანი.
შევაგროვოთ სამყურა,
სამყურა!
წმინდა იოანეს დამეს, —
სამყურა, სამყურა!
ყველანი მიდიან. სიმღერა ნელ-ნელა წყდება.
შევაგროვოთ სამყურა,
სამყურა,
ირგვლივ სიყვარულია, —
სამყურა...
შემოდინა ადელი და მარტინი.

ბებუბა. ტელბა. ტელბა...
მარტინი. ის გოგობმა წაიყვანეს, ძალით ჩასვეს ფორანში. შენ რამე გინდოდა?

ბებუბა. მხოლოდ ერთი რამ მინდოდა მეკითხა. მაგრამ იქნებ ამ კითხვაზე შენ უკეთ მიპასუხო, ფანჯარა გავაღე და დავინახე, რომ მთლიანად თეთრ ყვავილებში იყო ჩაფლული.

მარტინი. ბალი და ვარდი... ვინც ამ თაიგულს დაინახავს, მიხვდება, ვინც ჩამოკიდა და რასაც ნიშნავს მისი თეთრი ფერი.

ბებუბა. გმადლობ, მარტინ. მესიამოვნა, შენ გაგახსენდი, მაგრამ უამისოდაც შეიძლებოდა.

მარტინი. მართო შენი ფანჯარა რად უნდა ყოფილიყო უთაიგულოდ?
ბებუბა. მარტინ, შენი სიტყვებით მაშინ გაცილებით მეტი რამ მითხარი. ბლის ყვავილებს ზვალ ქარი გაფანტავს, ის სიტყვები კი დარჩება.

მარტინი. მე ვფიქრობ მათზე ყოველთვის, ნებისმიერ დროს, ისე, რომ შენ ამას იგრძნობ შორიდან, როცა კი თვალს დახუჭავ.

ბებუბა. როდის მიღინარ?
მარტინი. ზვალ დილით.

ბებუბა. (ძლივს ლაპარაკობს). დავიფიწყოთ, რომ ეს უკანასკნელი ღამეა, ვინ იცის, ზვალ არც მოგიხდეს წასვლა.

მარტინი. ვანა ვინმეს შეუძლია იმ აჩრდილის გაქრობა, ჩვენ შორის რომ დგას? შენ ვინდა წყაროსთან ვიდგე და წყურვილით მოვკვდე?

ბებუბა. მე გთხოვე, მხოლოდ ამ ერთი ღამით დაგევიწუებინა.

მარტინი. ორივემ დავიფიწყოთ და ერთად ვიცეკვოთ ყველას თვალწინ. თუნდაც მხოლოდ ერთხელ, ერთადერთხელ ვიცეკვოთ, მაგრამ, დაე, ყველამ დაგინახოს ჩემს მკლავებში მომწყვდიული.

ბებუბა. მე რაც ვიცი, ისიც მყოფნის. (უყურებს მარტინს.) ჩუმად.. ვილაც ჩამოდის.
მარტინი (ხელს ჰკიდებს და ჩუმად ეკითხება). საცეკვაო მოედანზე დაგელოდო?

ბებუბა. ბო.
მარტინი. მშვიდობით, ადელი...
ბებუბა. მშვიდობით, მარტინ...
მარტინი მიდის, კიბეზე გამოჩნდება საზეიმოდ და მოხდენილად ჩაცმული დედა, გორიზი იერით.

- დედა. სადაა ჩემი მანტილია? კომოდში არაა.
- ადელა. აქაა. (ეძებს კარადაში.) ცეკვებზე გინდათ ჩაიცვათ?
- დედა. ჭერ ცელესიაში მივდივარ, წმინდანს ხანთელი უნდა დავუნთო. ბევრი რამისთვის მადლობა უნდა მოვანხსენო ღმერთს... (დაჯდება).
- ადელა (საუბრის დროს ადელა დედას მანტილიას აწვდის). თქვენ რაზე სწავლობთ?
- დედა. ბევრი რამ ვთხოვე. ზოგი რამ — განუხორციელებელიც. მაგრამ მთავარია, შენე თავი რომ მიწყალობა, თუშცა, მაშინ არ შემეძლო მისთვის მადლი შეძენა... კინაღამ კარიც კი მოგიხურე!
- ადელა. არ გინდათ იმის გახსენება, დედა.
- დედა. ახლა, როცა ყველაფერი უკან დარჩა, უნდა მაპატიო ჩემი სიყვე. შენ ხომ ყველაფერი გესმის? როცა პირველად მიუჭექი სუფრას ჩემს პირისპირ, არ იცოდი, რომ ეს მისი ადგილი იყო.. და იქ არავინ ჯდებოდა. შე კი მხოლოდ მოგონებებით ვცოცხლობდი, ყოველი შენი სიტყვა კი მის მღუმარებას შეურაცხყოფდა, ბავშვების ყოველ კოცნას, ასე შეგონა, იმას ართმევდი...
- ადელა. შე მაშინ წახვლა მინდოდა.
- დედა. შე კი უკვე არ შემეძლო შენი გაშვება. ეს დიდი გაკვეთილი იყო; მდინარემ, რომელმაც ჩემი ქალიშვილი მოიტაცა, სხვა ქალიშვილი მომცა, რათა სიყვარულს კკუიდან არ გადავეცდინე. (უყურებს ადელას, ეალერსება ხელებზე, დგება.) შენ თუ იცი, ეს ვისი მოსახვედია? იმ უკანასკნელ ღამეს ანუელიკას ეხურა იგი. მარტინმა აჩუქა. (ადელას მოახურავს მხრებზე) ახლა ის შენი უნდა იყოს.
- ადელა (შემცბარი, ხმადაბლა). გმადლობთ...
- დედა. პატოსნად მიპასუხე, როგორც ქალმა ქალს, მარტინთან როგორ ხარ?
- ადელა (შეშინებული უყურებს). რატომ შეკითხებით?
- დედა. მიპასუხე, მარტინთან როგორ ხარ-მეთქი?
- ადელა. როგორც ყველა სხვასთან, გეფიცებით!
- დედა. მაშინ რა გაცანცახებს? რატომ არ მიყურებ თვალებში?
- ადელა. გეფიცებით, დედა! არც შე, არც მარტინს არ შეგვიძლია მისი ხსოვნის ღალატი.
- დედა. განა შე ვლალატობ, როცა შვილს გეძახი? (ამწვიდებს, მხრებზე დაადებს ხელებს). მომისმინე, ადელა, შე ხშირად ვფიქრობდი ამაზე... არ მინდა ჩემ გამო ტყუილუბრალოდ დაიტანჯო, თუ იცი, რომ მარტინს უყვარხარ?
- ადელა. არ გინდათ...
- დედა. დიახ, დიახ, შე ეს უკვე დიდი ხანია ვიცი.. პირველად რომ შევამჩნიე, ვიგრძენი, როგორ დამიარა სხეულში ერთოღამ, თითქოს ეტვიანი ანუელიკა მობოქრობსო ჩემში, დიდხანს ვერ შევეგუე ამას... მაგრამ ახლა ყველაფერი უკან დარჩა.
- ადელა (მწარედ). ჩემთვის კი... ყველაფერი მხოლოდ ახლა იწყება.
- დედა. თუ მარტინის მიმართ გულგრილი ხარ, გთხოვ დაივიწყო ჩემი სიტყვები. მაგრამ თუ გაყვარს, ნუ ჩაახშობ ამ სიყვარულს იმის შიშით, გული არ მატკინო. ყველაფერმა უკვე გამიარა.
- ადელა (ცრემლებს იკავებს). ღვთის გულისთვის... ნუ ილაპარაკებთ ამაზე. თქვენ ვერ წარმოიდგენთ, რა ძნელია ჩემთვის დღეს ამ სიტყვების მოსმენა... სწორედ დღეს...
- დედა (იღებს სანთელს, აპირებს წახვლას). არ მინდა გზა მიგანიშნო, უბრალოდ, თუ შენი არჩევანი მასზე მიდგა, შე წინააღმდეგი არ წავალ, ეს ცხოვრების კანონია. (გადის.) ადელა დაეცემა სავარძელში, ფიქრებში წასული ერთ წერტილს მიაშტერდება. მწირი ქალი სიღრმეში გამოჩნდება და უთვალთვალებს, თითქოს მის ფიქრებს ისმენსო.
- ადელა. გზაო... რატომ შემომაბრუნეს ძველი გზიდან და რატომ არ შეუძლიათ მიჩვენონ ახალი, უკეთესი გზა? (გამწარებით მოიშორებს მოსახვევს.) ეს მოსახვევიც ყელზე მიჭერს, მხუთავს და წყალს მაგონებს! (უცებ რალაცას გადაწყვეტს, კვლავ იხვევს მოსახვევს და წამოდგომას აპირებს.)
- მწირი ძალი (მშვიდად შეიჩერებს — მბრძანებლურად დაადებს მხარზე ხელს). არა, ადელა, არა, შენ გგონია, მდინარე გადაჭრის შენს ამბავს?
- ადელა. ეგ რომ ვიცოდე! გუშინ ყველაფერი უბრალო იყო. დღეს კი თითქოს შავი კლდე დამაწვა თავზე.
- მწირი ძალი. გუშინ ჭერ კიდევ არ იცოდი, რომ გაყვარდა..

ადელა. ეს სიყვარულია?

მწირი ქალი. არა, მისი დაქარგვის შიშია. სიყვარული ყველაფერი ისაა, რასაც, თვითონაც რომ არ იცოდი, ისე, ადრევე გრძნობდი. ესაა იდუმალი მოუსვენრობა, როგორც მზიან დღეს ფრინველის ფრთის გაღებულნი ჩრდილი.

ადელა. სიყვარულს რატომ ეძახიან ბედნიერებას, თუკი ამდენ ტკივილს აყენებს ადამიანებს? თქვენ როდისმე გიყვარდათ?

მწირი ქალი. არასოდეს, მაგრამ ჩვენ — მე და სიყვარული ხშირად ვართ ერთად. როგორ მშურს თქვენი, რომ შეგიძლიათ შეიგრძნოთ ეს ტკივილი, რომელიც სხეულს ისე გიწიწყნის, როგორც ღურსმნის პერანგი, თუმცა მისი გაძრობა მაინც არავის სურს!

ადელა. ჩემი საქმე უარესადაა. თითქოს შიგნით მეწვის რაღაც... ეს თითქოს ყვირილია, დაბ-შულ არეში რომ ბორბავს.

მწირი ქალი. იქნებ ასეა. სიყვარულზე მხოლოდ სიტყვები ვიცი და ისიც ყველა არა. ვიცი, რომ ხალამოს, წაბლებქვეშ, მას ნაწი ხელები და მშვიდი ხმა აქვს. მაგრამ მხოლოდ სიტყვები მესმის, უიმედო და უკანასკნელი სიტყვები, მიტოვებული ქალიშვილები რომ ჩურჩულებენ, ერთ წერტილს მიშტერებულნი და ხილიდან გადაკიდებულნი... ის ქალიშვილები, რომლებიც ბაღის კბილებით ჩაფრენილნი მაშინ აყვირდებიან, როცა ოთახი გაწით გაივსება.

ადელა (გადაკრით აღგება). რატომ არ გამოიშვით? ჯერ კიდევ გვიან არაა!

მწირი ქალი (ისევ შეაჩერებს). დაშვდიდი!

ადელა. ესაა ერთადერთი, რაც დამრჩენია.

შორს მოჩანს კოცონის ალი, მოისმის მიყრუებული ხმები.

მწირი ქალი. არა, შენ არ გეძახიან. შეხედე: ღამე ხავსეა სიმღერითა და ჭიკაძეობით. მარტინი კი საცეკვაო მოედანზე გელის.

ადელა. მაგრამ ხვალ?

მწირი ქალი. ხვალ შენი გზა თავისუფალი იქნება. უფრო თამამად მოიქეცი, შვილო, მე ბედნიერებას გპირდები, ეს ყველაზე ღამაში ღამე იქნება იმთვით, რაც კი გვინახავს. კიბეზე ჩამოდიან ბავშვები და პაპა.

ანდრეასი. უკვე გაჩაღეს დიდი კოცონი და მთელი სოფელი მის ირგვლივ ცეკვავს!

დორინა. პაპა, ვიჩქაროთ, თორემ დაგვაგვიანდა.

ფალინი (მიდის მწირ ქალთან კარდების გვირგვინითა და ბლის ყვავილებით ხელში). აიღე, ეს მე თვითონ დავწანი.

მწირი ქალი. მე მაძლევ?

ფალინი. ამაღამ ამას ყველა ქალი იხურავს.

დორინა. შენ არ წამოხვალ ცეკვების საყურებლად?

მწირი ქალი. ცისკრისას ისევ უნდა დავადგე გზას. თქვენთან ადელა წამოვა. და ერთი ნაბიჯით არ მოგშორდებათ. (მბრძანებლურად უყურებს მას.) ხომ?

ადელა (თავს ჩაკიდებს.) დიახ. მშვიდობით, სენიორა. გმადლობთ.

ანდრეასი. ჩვენ კიდევ ვნახავთ ერთმანეთს?

მწირი ქალი. ნუ იჩქარებთ. მანამდე კიდევ მრავალი და მრავალი წელი გავა, მშვიდობით, ბაღებო.

გაგზავნი. მშვიდობით, მწირო!.. (გაღიან ადელასთან ერთად.)

პაპა. რისთვის ვითხრა მადლობა ადელამ? მან იცის, ვინცა ხარ?

მწირი ქალი. კიდევ დიდხანს არ ეცოდინება.

პაპა. მაგრამ ამაღამ მას არ ეძებდი?

მწირი ქალი. მეც მეგონა, რომ მას ვეძებდი, მაგრამ ახლა ვხედავ, შევმცდარვარ თურმე.

პაპა. მაშინ აქ რატომ ხარ? რაღაც ელი.

მწირი ქალი. მე მარტო არ დავბრუნდები. აუი ვითხარი: ქალი შენი ოჯახიდან, ყვავილებით მორთული, მდინარეში შემხვდება. მაგრამ ნუ გეშინია: შენ უკვე წვეთ ცრემლს აღარ დაღვრი.

პაპა (ეკვით უყურებს). არა მჭერა. შენ ხუდ ხავშევს უთვალთვალე. გამოტყდი!

მწირი ქალი. ნუ გეშინია, პაპა, შენს შვილიშვილებს შვილიშვილები ეყოლებათ. წადი მათთან. (იღებს თავის კვერთხს და კარის ახლოს აყუდება.)

პაპა. რა შვრები?

მწირი ქალი. ეს დაშვდილობების ნიშანია, როცა შენ შეშინიდან დაბრუნდები, მოვალეობა

შესრულებული შექნება. (ბრძანების კილოთი). ახლა კი დამტოვე. ეს ჩემი საბოლოო სიტყვებია.

პაპა მიდის. პაუზა. მარტო დარჩენილი მწირი ქალი — ყვავილებს გვირგვინს აბჯობებს. მას თვალები უნათდება, გვირგვინს თავზე იხურავს და ქალური ცნობისწადილით იცქირება პატარა სარკეში. ღიმილი უქრება, სარკეს ფეხებზე უხსნის გვირგვინს და იწყებს ცივი, ფიქრიანი სახით ყვავილების წიწკნებს. შემოიხრება უმთუნსის ხალხური სიმღერები წმინდა იოანეზე.

ხმა (წყრილით).

წმინდაო იოანე!
 აღუბლის ყვავილი
 და სწრაფი ცეკვა!
 ბედნიერება ყველას,
 ვინც წრეში ჩადგეს!

უველანი ერთად. წმინდაო იოანე!
 ძალის ხმა.

წმინდაო იოანე!
 მდინარის ყვავილთა სიმღერა
 გადიდებს შენ.
 ბედნიერება ყველას,
 ვინც წრეში ჩადგეს!

უველა ერთად. წმინდაო იოანე!

ისევ სიჩუმე. მწირი ქალი ზურგით კარისკენ ზის, იდაყვები მუხლებზე უწყვია, ხელისგულები სახეს იფარავს. კარში ქურდულად შემოდის ქალიშვილი, სახეს ნაბევრად მანტილია უფარავს. იგი სახლს ათვალისწიერებს. დანახავს მწირ ქალს და შიშნულად უახლოვდება.

მწირი ქალი (შემოუტრიალებლად, ხმამაღლა). ანუელიკა!

ანუელიკა (უკან იხევს, შეცბება). ჩემი სახელი ხაიდან იცით?

მწირი ქალი ადგება და მიუბრუნდება.

შე არსოდეს მინახიხართ.

მწირი ქალი. არც მე. მაგრამ ვიცოდით, რომ მოხვიდოდით და არ მინდოდა, სახლი ცარიელი გენახა. ვინმემ გნახა?

ანუელიკა. არავის ვუნახივარ. დამეს ველოდებოდით, რომ არ შევემჩნიეთ. სად არიან დედაჩემი, ჩემი ძმები?

მწირი ქალი. აჯობებს, არც იმათ გნახონ. გეყოფა გაბედულება თვალეში შეხედო? რას ეტყვი მათ?

ანუელიკა. სათქმელს მოვძებნი რამეს.. ვიტყვებ, დავიჩოქებ და ისინიც გამოგებენ.

მწირი ქალი. მარტინი?

ანუელიკა (შეშინებული). ის აქაა?

მწირი ქალი. ზეიმზეა, ყველასთან ერთად წრეში დგას და ცეკვავს.

ანუელიკა. ყველასთან ერთადო... არა, ეს სიცრუეა! მარტინს შეეძლო მე დავვიწყებოდი, მაგრამ დედას — არა. დარწმუნებული ვარ, მთელი ეს დღეები და ღამეები მილოდება... (ეძახის.) დედა!.. დედა!

მწირი ქალი. ტყუილუბრალოდ ეძახი. ხომ გითხარი: ზეიმზეა-მეთქი.

ანუელიკა. დედა რაც შეიძლება ჩქარა უნდა ვნახო. ეს იქნება უსაშინელესი წუთი ჩემს ცხოვრებაში, მაგრამ მეტი უკვე აღარ შემიძლია.

მწირი ქალი. კი მაგრამ, რას ეძებ ამ სახლში?

ანუელიკა. იმას, რაც ჩემი იყო.

მწირი ქალი. შენ ხომ თვითონ მიატოვე ყველაფერი.

ანუელიკა. მე აქ სიუვარულის პოვნის იმედი არა მაქვს.. ეს უკვე შეუძლებელია, — მხოლოდ პატიებას ვითხოვ და თუნდაც ერთ კუთხეს, სადაც მშვიდად სიკვდილი შემეძლებოდა. ოთხი წელია ვიტანჯები ყველაფრის გამო, ეს ოთხი წელი კი მთელ ცხოვრებას უდრის. ისინი ამ ერთადერთ კარს ვერ მომიხურავენ, ვერა! ვერ შესძლებენ!

მწირი ქალი. ასე სასოწარკვეთილი ხარ?

ანუელიკა. მეტი აღარ შემეძლო. მე გადავიტანე ყველაფერი, უარესზე უარესი, რისი გადა-

ტანაც კი ქალს შეუძლია. შეურაცხყოფა და მარტოობა, ბენაფური ლოდინი მარმარილოს მაგიდებთან და ღია ციხეებში დაღლილ-დაქანცული ადამიანები. კუჭუკიანი მანეთიანივით გადავდიოდი ხელიდან ხელში. და მხოლოდ სიამაყე მინარჩუნებდა ძალას. მაგრამ ისიც დავკარგე. დამარცხებული ვარ და ამაზე ყვირილი არ მრცხვენია. მე ხომ სხვა არაფერი მინდა, ოღონდ კი სადმე მივიშველიყვნე შეგაფარო და თბილ კუთხეში დავისვენო.

გინჯილიყვნა

მწირი ქალი. როცა ყველაფერს შენს ვნებებს შესწირავ, არ შეიძლება ასე ჯაბან ძაღლსავით მობრუნდე და საკუთარი სუფრის ნარჩენები ითხოვო. შენა გგონია, მარტინი ისევ ჩაგიხვევს და ჩაგიხუტებს?

ანუელიპა (სასოწარკვეთილი). იმის შემდეგ, რაც გადავიტანე, რა უნდა მიქნას მარტინმა? დამარტყამს?.. მით უკეთესი!.. ყოველ შემთხვევაში, ეს ამო ტკივილი იქნებოდა, პურს მიწაზე დამიგდებს? მე დარჩილი შევქამ მას, რადგან ეს მისი პური იქნება, ჩემს მშობლიურ მიწაზე მოწეული პური! არა! ამქვეყნად ვერა ძალა ვერ მაიძულებს აქედან წასვლას! ეს სუფრა ჩემი მოქსოვილია.. ჩემს სახლში ჩემს.. ჩემს... ჩემს სახლში! (ქვითინით დაემხობო მაგილაზე და სასოწარკვეთილი კოცნის სუფრას.)
პაუზა. ისევ მოისმის სიმღერა.

ხმა (წვრიალით).
წმინდაო იოანე,
ცა ნათდება
და ღრუბლები დნებიან.
ბედნიერება ყველას,
ვინც წრეში ჩადგება!

ყველანი ერთად. წმინდაო იოანე!
მწირი ქალი (სიბრაღულით შემსკვალული, მიდის მასთან, ალერსიანად უსვამს თავზე ხელს. ნაზი ხმით ელაპარაკება) მითხარი, ანუელიკა: იმ საშინელ დღეებში, იქ, არახოდეს გიფიქრია, რომ სხვა გზაც არსებობს?

ანუელიპა (შემოუტრიალებლად, იდაყვებით მაგილაზე დაყრდნობილი). ჩემთვის ყველა გზა დაკეტილია. ქალაქები ისეთი დიღია, იქ არავინ არავის იცნობს.

მწირი ქალი. ტკბილი, მშვიდი გზა, რომელსაც შენ მარტო გაუყვებოდი...

ანუელიპა. ძალა არ შეუო.. და მაინც იმ ღამეს, როცა მან მიმატოვა..

მწირი ქალი. იმ ღამეს შენ იფიქრე, რომ იქ, იმ გაღმა მხარეს, არსებობს ქვეყანა უკანასკნელი მიტევებისა, საცხე ცივი თეთრი მღუმარებით, იქ ყველასათვის უხვადაა მშვიდი ღიმილი, ყველა თვალისთვის მოიძვეება უსასრულო სიმყუდროვე... და სადაც ისე უმტკივნეულოდ, უტანჯველად დაიძინებს ადამიანი!

ანუელიპა (შემოტრიალდება და შეშინებული უტკბირია), ვინა ხართ, ასე ზუსტად რომ კითხულობთ ჩემს ფიქრებს?

მწირი ქალი. შენი მეგობარი ვარ. ერთადერთი მეგობარი, ვინც დაგრჩენია.

ანუელიპა (უნებლიეთ იხვევს უკან). მე შენთვის არც მეგობრობა მითხოვია და არც რჩევა-დარიგება. დამანებე თავი. ასე ნუ მიყურებ, ნუ!

მწირი ქალი. შენ გირჩევნია, დედამ და ძმებმა სიმართლე გაიგონ?

ანუელიპა. განა მათ არ იციან?

მწირი ქალი. არა. ისინი შენ წმინდანად გთვლიან, ტბის ფსკერზე მძინარედ.

ანუელიპა. ეს შეუძლებელია. მარტინი ნაპირამდე მომყვია. ჩვენ, ტყეში მიმალულნი, ვხედავდით, როგორ დაჰქროდა ჩგი მხარზე თოფგადაკიდებული და თვალეზში სიკვდილჩამდგარი.

მწირი ქალი. მაგრამ მას არაფერი უთქვამს.

ანუელიპა. რატომ?

მწირი ქალი. იმიტომ, რომ ჭერ კიდევ უყვარდი, ეს დუმილი კი მისი სიყვარულის უკანასკნელი ძღვენი იყო.

ანუელიპა. მარტინმა ეს... ჩემთვის გააკეთა? (ისევ იმედშიცემული). მაშახადამე, მას ვუყვარვარ... კიდევ ვუყვარვარ!

მწირი ქალი. ახლა უკვე გვიანია, შენი ადგილი დაკავებულია, განა ვერა გრძნობ სხვა ქალის აქ ყოფნას?

ანუელიპა. მე ჩემსას უბრძოლველად არ დავთმობ! სადაა ის ქალი?

მწიერი ძალი. უაზრობაა მასთან ბრძოლა, შენ უკვე დამარცხებული ხარ. შენ ყველაფერი დაკარგე. — სუფრასთან ადგილი, ბუხართანაც, ახლობლების სიყვარულიც.

ანთელიბა. მე ყველაფერს დავიბრუნებ!

მწიერი ძალი. გვიანია. დედაშენს უკვე სხვა ქალიშვილი ჰყავს, შენს ძმებს კი — სხვა და.

ანთელიბა. ცრუმბი

მწიერი ძალი (უთითებს საკერავ მაგიდაზე). ეს სამუშაო თუ გეცნობა? **ეროვნული**

ანთელიბა. ეს ჩემი სამუშაოა, მე ის დაწყებული დავტოვე.

მწიერი ძალი. ახლა მასზე ახალი გვირისტია. შენს სამუშაოს ვილაც სხვა ამთავრებს. ფანჯარაში გაიხედე. რას ხედავ კოცონთან.

ანთელიბა (მიდის ფანჯარასთან). იქ მთელი სოფელი ცეკვავს, ხელიხელჩაკიდებულნი.

მწიერი ძალი. მარტინს ხედავ?

ანთელიბა. ახლა ის კოცონის შუქზე გამოდის.

მწიერი ძალი. იმ გოგოს თუ ხედავ, ვისთანაც ცეკვავს? ხედავ, შენი კახა აცვია, ყელზე კი შენი მოსასხამი აქვს მოსხმული.

ანთელიბა. მე მას არ ვიცნობ. აქაური არაა.

მწიერი ძალი. გახდება აქაური.

ანთელიბა (მწიერისკენ შემობრუნდება). არა... ეს მეტისმეტი სისასტიკე იქნება. შეუძლებელია არაფერი არ დამარჩეს. რაღაც ხომ უნდა დამიტოვონ. განა ვინმეს შეუძლია დედა წამართვას?

მწიერი ძალი. შენ მას უკვე აღარ სჭირდება. მას შენი ხსოვნა აქვს.

ანთელიბა. ჩემი და-ძმები?.. პირველი სიტყვა, რომელიც მათ ისწავლეს, ჩემი სახელი იყო. მე თითქოს ამ წუთშიც ვხედავ მათ, ჩემს ხელებზე დამინებულთ, ბაგეებზე თაფლის წვეთივით შერჩენილი ღიმილით.

მწიერი ძალი. ყველაფერი, რაც მათ ახსოვთ, — მხოლოდ შენი სახელია. ვფიქრობ, ისინი ვერც კი გიცნობდნენ. ოთხი წელი ბავშვის ცხოვრებაში ძალზე ბევრია. (მიდის მასთან, ალერსიანად ელაპარაკება.) დაფიქრდი, ანუელიკა, ეს ოჯახი შენ ერთხელ უკვე დააქციე შენი გაქცევით. ახლა ისევ გინდა გაანადგურო შენი დაბრუნებით?

ანთელიბა (ნებდება). ახა, სად ჯანდაბაში წავიდე?..

მწიერი ძალი. უნდა გადაარჩინო ის ერთადერთი, რაც დაგრჩენია, — ხსოვნა.

ანთელიბა. რატომ, თუკი ეს ტყუილია?

მწიერი ძალი. მაგრამ ეს ლამაზია, სილამაზე ისევე აუცილებელია, როგორც სიმართლე.

ანთელიბა. როგორ შემოძლია მისი გადაარჩენა?

მწიერი ძალი. მე გიჩვენებ გზას. მომყევი და ხვალ სოფელს თავისი ღებინდა ექნება. (ხელს ჩაჰკიდებს.) მივდივართ?

ანთელიბა. ხელი გამოშვი... რატომღაც შენი მეშინია.

მწიერი ძალი. ისევ? ახა კარგად შემომხედე. ახლა რას იტყვი? (გულზე ხელდაკრეფილი ირინდება.)

ანთელიბა (მოჯადოებულებით უცურებს). სიწმარითაა... და ყველაფერი უფრო ლამაზია...

მწიერი ძალი. ესაა მთელი საიდუმლო! გზებით იცხოვრო და ლამაზად მოკვდე. (ვარდების გვირგვინს ადგამს თავზე). აი, ახე... თითქოს ისევ ქორწილიაო. გაბედულად უნდა მოიქცე, ანუელიკა... ერთი წამი გაბედულებისა, და სამარადუამოდ დარჩება შენი ნათელი და წმინდა ხსოვნა... წავედით?

ანთელიბა (თვალებს ხუჭავს). წავედით? (ბარბაცებს)

მწიერი ძალი. რაო, კიდევ გეშინია?

ანთელიბა. უკვე აღარ... ოღონდ მუხლი შეკიცება.

მწიერი ძალი (უსაზღვრო ალერსით). მე დამეურდენი. და ამ გზაზე შენი ყველაზე ლამაზი ღიმილი უნდა გეფინოს ბაგეზე. (ნაზად ჩაავლებს ხელს სარტყელში.) შენს ნავს გაღმა ნაპირზე შე გავიყვან...

მიდიან. გარედან თითქმის აღარ აღწევს ქიაკოკონების ათინათები. მოისმის უკანასკნელი სიმღერა.

ყველა ერთად. წმინდაო იოანე!

სიმღერისა და მუსიკის ხმა ახლოვდება. შემორბის პირველი ქალიშვილი, მას მოჰყვება სხვა ყველა. შემდეგ — ადელა და მარტინი.

პირველი ქალიშვილი. არა, გამოშვი... მე პირველმა დავინახე.

მეორე ქალიშვილი. მე მომეცია
 მესამე ქალიშვილი. არა, მე მომეცია. მე საქმრო არა მყავს
 პირველი ქალიშვილი. ეს ჩემია. მე ვიპოვე ნაპირზე.
 ადელა. რა იპოვე?
 პირველი ქალიშვილი. ოთხფურცლა სამყურა!
 მესამე შაბუკი. მაგრამ შენ ის არ გამოგადგება. ბედნიერებას არ პოულობენ, ის თვითონ
 მოდის.
 მეორე ქალიშვილი. თვალები დახუკე და ბაერში აისროლე!
 პირველი ქალიშვილი. აიღე, ადელა. ის შენს ბოსტანში ხარობდა.
 ადელა (ართმევს სამყურას) გმადლობ.
 მარტინი (პირველ ქალიშვილს). შენ წელს ბედი გწყალობს: ხან წყაროში შროშანს პოულობ,
 ხან — სიმინდის უანაში წითელ ტაროს.
 შემოდიან დედა და ტელბა. მათ ფეხდაფეხ — პაპა და ბავშვები.
 დედა. რაო, მეტი სიმღერა აღარ შეგიძლიათ?
 ტელბა. როცა კოცონი ქრება, ნაკვერჩხლები გათენებამდე ბუუტავს.
 პირველი ქალიშვილი. უნდა დავისვენო, თორემ მეტი აღარ შემიძლია. (ჩამოჯდება).
 ტელბა. ეპ, თქვე უმწურობო, თქვენა! კაცს ეგონება, ქვეყნის გადახრუნება შეგიძლიათ, მაგრამ
 როგორც კი დაირა ახდერდება, ძალაც გეცლებათ და მუხლიც გიკეცებათ. აფხუხ.
 ძველო დროებაჲ!
 ადელა. დედა, დასაძინებლად მიდიხართ? მე გაგაცილებთ.
 დედა. ჩემზე ნუ წუხნარ, მე მარტო უოფნა შემიძლია. მარტინ, წადით, იცმავეთ. ტელბა, უკე-
 ლას გაუმახსინდლდი. (ადის კიბეზე).
 მარტინი. ეს ვისი კვერთხია კართან მიუუდებული?
 პაპა. მოიცა. შემოსახვლელთან ხომ არავინ შეგიმჩნევიათ?
 ადელა. არავინ დავინახავს. რა იყო?
 პაპა. ჰოო... შესაძლოა ეს შართლაც წლის უველაზე მოკლე ღამე იყოს, მაგრამ ახე სულსწრა-
 ჟად ჭერ არასოდეს დავლოდებოვარ გათენებას.
 ტელბა. უკვე ცისკარია.
 გარედან მოისმის კვიკოს ყვირილი: „ქალბატონო!..
 ქალბატონო!!!“
 ყველა შემობრუნდება შესფოთებული. შემორბის კვიკო. აღელვებისგან ხმა უკანკა-
 ლებს. მის უკან უსიტყვოდ ქუჩებიან ფანრიანი ქალები და კაცები.
 კვიკო. ქალბატონო! შენი ხურვილი აღხრულდა. მორევში ანუელიკა იპოვეს!
 მარტინი. რას ბოდავ, თუ იცი?
 კვიკო. არავის არ უნდოდა დაეჭრებინა, მაგრამ უველამ დაინახა.
 დედა (მივარდება). შენ თვითონ ნახე? თქვი!
 კვიკო. მას უკვე მოახვეწებენ. მე რე რა ღამაშია... წყალს მიხთვის არაფერი უვნია, თავზეც ვარ-
 დის გვირგვინი ადგას. ისე იღიმება, თითქოს ეს წუთია დალია ხუდიოი..
 ხმები. ხასწაულია!.. ხასწაული!..
 ქალები იჩოქებენ. კაცები ქუღს იხდიან.
 დედა (იატაკს კოცნის).. უფაღმა ისმინა ჩემი ვედრება! მიწა ისევ მიწად იქცევა!.. (ხელებს
 ასწევს). ანუელიკა! ჩემო ანუელიკა!.. ჩემო გოგონი!..
 ქალები (სიხარულით). ხასწაული! ხასწაული!..
 ხალხი გაუნძრევლად დგას. შორიდან ყრუდ მოისმის წმინდა იოანეს ზარების რეკვა. მწირი
 ქალი შემოდის, ცივი ღიმილით მზერს ამ სურათს და იღებს თავის კვერთხს, რათა გზა განაგ-
 რდოს. სიღრმეში გამოჩნდება მწვანე ტოტებით მორთული საკაცე.
 დედა (ხელებგაწვდილს ტკივილითა და ზეიმით შემსჭვალული ხმით აღმოხდება). ხასწაული!..
 ფარდა ეშვება.